

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

OSCAR WILDE

BÜLBÜL VE GÜL

Çeviri: Suat Ertüzün

Yemeksepeti
bana

— KLASİK ÖYKÜLER | 20 —

OSCAR WILDE

BÜLBÜL VE GÜL

ÖYKÜ

İngilizce aslından çeviren
Suat Ertüzün

Bu kitap Can Sanat Yayınları A.Ş. tarafından Yemek Sepeti Elektronik İletişim Perakende Gıda Lojistik A.Ş. markası Yemeksepeti Banabi için üretilmiştir.

Bülbül ve Gül, Oscar Wilde

İngilizce aslından çeviren: Suat Ertüzün

© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ağustos 2020, İstanbul

Dizi editörü: Ayça Sezen

Editör: Seçkin Selvi

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Özkaracan Matbaacılık ve Ciltçilik San. ve Tic. Ltd. Şti.

Evren Mah. Gülbahar Cad. No: 62 Bağcılar / İstanbul

Sertifika No: 45469

ISBN 978-975-07-4402-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

Şu an elinizdeki kitap, edebiyat tarihinin klasiklerinden biri ve onun size ulaşmasında, bize destek oldukları için Can Yayınları'na teşekkür ediyorum.

Okumak bana hayatta öğrenecek daha ne kadar çok şey olduğunu gösterdi her zaman. Tabii ki aslında ne kadar az şey bildiğimi de. Bu nedenle okumaktan her zaman çok büyük keyif aldım. Sonsuz bir keşfetme duygusu, heyecan, şaşkınlık, hayranlık, macera... Dünyada kitaplar dışında başka ne ile mümkün olabilir ki zaten? Tüm bunlarla beraber düşünmeyi, düşüncelelerini doğru ve net şekilde ifade etmeyi, anlamayı, yorumlamayı ya da empati yapabilmeyi de kitaplar dışında öğrenebileceğiniz kaynak da pek azdır. Çarlık Rusya'sında bir çiftçi, isyan günlerinde Fransa'da bir devrimci, Asya steplerinde bir çoban, Meksika'da bir âşık, eski İstanbul'da bir gemici olabilmenin başka bir yolunu biliyorsanız çok şanslısınız, ben kitaplar dışında bilmiyorum çünkü.

Aydınlık bir toplum ancak çok okuyan bireylerle mümkün olabilir. Edebiyat klasikleri ise bu sürecin temel taşları. Çocuklarımızı, ailemizi, arkadaşlarımızı okumaya teşvik etmek bireysel bir tercih değil, toplumsal bir sorumluluk. Yemeksepeti Banabi olarak bu süreci sizin adınıza biraz olsun kolaylaştırabiliyorsak ne mutlu bize. Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün de işaret ettiği gibi: "Dünyada her şey için, medeniyet için, hayat için, muvaffakiyet için en hakiki mürşit ilimdir, fendir. İlim ve fennin haricinde mürşit aramak gaflettir, cehalettir, dalalettir."

Nevzat Aydın

İçindekiler

Mutlu Prens	5
Canterville Hayaleti	16
Bülbül ve Gül	50

MUTLU PRENS

Şehrin çok yukarısında, yüksek bir sütunun üstünde Mutlu Prens'in heykeli dururdu. Baştan aşağı ince altın varak kaplıydı, gözlerinin yerinde iki parlak safir taşı vardı ve kılıcının kabzasında kocaman kırmızı bir yakut parıldardı.

Gerçekten çok beğenilirdi. Sanatkârane beğenileriyle şöhret kazanmak isteyen Belediye Meclisi üyelerinden biri, "Bir rüzgârgülü kadar güzel," diyor, yararlı işler yaptığı halde insanların onu yararsız biri olarak düşünmelerinden çekindiği için, "yalnız pek faydası yok," diye ekliyordu.

Mantıklı bir anne, olmayacak şeyler isteyip ağlayan küçük oğluna, "Neden Mutlu Prens gibi olamıyorsun?" diye soruyordu. "Bir şey için ağlamayı rüyasında bile görmez o."

Güzelim heykeli süzen morali bozuk bir adam, "Dünyada hiç olmazsa birinin çok mutlu olmasına seviyorum," diyordu.

Parlak kırmızı elbise ve temiz beyaz önlükleriyle katedralden çıkan Hayrat Okulu öğrencileri, Mutlu Prens için, "Tıpkı bir meleğe benziyor," diyorlardı.

Matematik Öğretmeni, "Nereden biliyorsunuz," diyordu, "hiç melek gördünüz mü ki?"

Çocuklar, "Gördük tabii, rüyamızda," diye cevap veriyor, Matematik Öğretmeni çocukların rüya görmesini tasvip etmediğinden, haşince kaşlarını çatıyordu.

Bir gece şehrin üstünden küçük bir Kırlangıç uçuyordu. Arkadaşları altı hafta önce Mısır'a gitmişler, ama o güzeller güzeli bir Kamış'a âşık olduğu için geride kalmıştı. Baharın ilk günlerinde kocaman sarı bir güvenin peşi sıra ırmaktan aşağı doğru uçarken tanışmıştı onunla ve incecik belinin cazibesine pek kapıldığından, durup onunla konuşmuştu.

Konuya hemen girmeyi seven Kırlangıç, "Sana âşık olsam mı?" diye sormuş, Kamış da ona doğru hafiften eğilmişti. Bunun üzerine Kırlangıç onun çevresinde uçtukça uçmuş, kanatlarıyla dokunduğu suyu gümüş renklerle titreştirmişti. Kur faaliyeti bu şekilde yaz boyu sürmüştü.

Öbür Kırlangıçlar, "Gülünç bir sevda bu," diye cıvıldaşıyordu, "Kamış'ın parası olmadığı gibi bir sürü de ilişkisi var." Gerçekten de ırmak Kamışlardan geçilmiyordu. Derken sonbahar geldi ve Kırlangıçların hepsi uçup gitti.

Onlar gidince Kırlangıç yalnızlığa kapıldı ve sevgilisine olan aşkından bıkmaya başladı. "Hiç sohbeti yok," dedi, "ayrıca fattan olmasından korkuyorum; durmadan rüzgârla cilveleşiyor." Nitekim ne vakit rüzgâr esse Kamış'a doğru son derece zarif bir reverans yapıyordu. "Ev-cimen olduğunu kabul ediyorum," diye devam etti Kırlangıç, "halbuki ben gezmeyi severim ve dolayısıyla karım da gezmeyi sevmelidir."

Sonunda, "Benimle gelecek misin?" diye sordu, fakat Kamış başını hayır gibilerden salladı, evine çok bağlıydı.

Kırlangıç, "Duygularımla oynadın," diye feryat etti ve, "Ben Piramitlere gidiyorum. Elveda!" diyerek uzaklaştı.

Gün boyu uçtu ve akşam olunca şehre ulaştı. Kendi kendine, "Acaba nerede konaklamalıyım?" diye sordu. "Umarım şehrin gerekli tertibatı vardır."

Sonra yüksek bir sütunun üstündeki heykeli fark etti. "İşte, şurada konaklayayım," dedi. "Havası temiz ve

bol, güzel bir nokta.” Böylece Mutlu Prens’in iki ayağı-
nın tam arasına kondu. Etrafına bakınır ve uykuya dal-
maya hazırlanırken kendi kendine usulca, “Yatak odam
altından,” dedi; fakat tam başını kanadının altına alıyo-
rdu ki, üstüne iri bir su damlası düştü. “Olur şey değil!”
diye bir çığlık attı. “Havada bir bulut bile olmadığı, yıl-
dızlar apaçık ve berrak görüldüğü halde yağmur yağı-
yor. Kuzey Avrupa’da hava ne kadar berbat. Kamış yağ-
murunu severdi, ama onunki bencillikten başka bir şey
değildi zaten.”

Bir damla daha düştü.

Kırlangıç, “Yağmurdan korunamayacaksam heykelin
bana faydası ne? Bari kendime iyi bir baca külahı bula-
yım,” diyerek gitmeye karar verdi.

Fakat kanatlarını açmaya kalmadan üçüncü bir dam-
la daha düşünce başını kaldırıp baktı. Bir de ne görsün?

Mutlu Prens’in gözleri yaşlarla doluydu ve o yaşlar
altın yanaklarından aşağı süzülüyordu. Ay ışığında yüzü
o kadar güzel görünüyordu ki, küçük Kırlangıç’ın yüreği
burkuldu.

“Kimsin?” dedi.

“Ben Mutlu Prens’im.”

Kırlangıç, “Öyleyse niçin ağlıyorsun?” diye sordu, “Sı-
rılıklam oldum.”

“Ben hayattayken ve bir insan kalbine sahipken,” de-
di heykel, “gözyaşı nedir bilmez, çünkü üzüntünün gir-
mesine izin verilmeyen Sanssouci Sarayı’nda¹ yaşadım.
Gündüzleri dostlarımla bahçede oynar, akşamları Büyük
Salon’da dansın başını çekerdim. Bahçeyi çok yüksek bir
duvar çevirirdi, ama arkasında ne olduğunu merak edip
sormazdım; çevremdeki her şey çok güzeldi. Maiyetim

1. Prusya Kralı Büyük Friedrich’in Potsdam kentindeki büyük sarayı. (Ç.N.)

banâ Mutlu Prens derdi. Gerçekten de mutluydum, tabii haz mutluluksa. İşte öyle yaşadım ve öyle öldüm. Öldükten sonra beni o kadar yükseğe yerleştirdiler ki, yaşadığım şehrin tüm çirkinliklerini ve tüm sefaletini görmeye başladım ve kalbim kurşundan olmasına rağmen artık ağlamadan duramıyorum.”

Kırlangıç kendi kendine, “Ne, bu heykel som altın değil mi?” diye sordu. Kişisel görüşlerini yüksek sesle dile getiremeyecek kadar kibardı.

Heykel nağmeli kısık bir sesle, “Uzakta,” dedi, “uzaktaki küçük bir sokakta yoksul bir ev var. Pencerelerinden biri açık ve oradan, bir masanın başında oturan bir kadın görüyorum. Yüzü çökmüş ve yorgun, terzi olduğu için kaba ve kızarmış elleri igneden delik deşik. Kraliçe’nin en güzel nedimesi gelecek Saray balosunda giysin diye saten bir elbiseye nakışla çarkıfelek çiçekleri işliyor. Odanın köşesindeki bir yatakta küçük oğlu hasta yatıyor. Ateşi var ve portakal istiyor. Annesi ona nehir suyundan başka bir şey veremediği için ağlıyor. Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç, kılıcımın kabzasındaki yakutu ona götürmez misin? Ayaklarımı şu kaideye tutturmuşlar, hareket edemiyorum.”

Kırlangıç, “Beni Mısır’da bekliyorlar,” dedi. “Arkadaşlarım Nil’de bir yukarı bir aşağı uçarak nilüferlerle konuşuyor. Çok geçmeden büyük Kral’ın mezarında uykuya dalacaklar. Oradaki boyalı tabutta yatıyor Kral. Sarı ketene sarılı ve baharatlarla mumyalanmış olarak. Elleri solmuş yapraklara benziyor ve boynunda da açık renkli yeşim bir kolye var.”

“Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç,” dedi Prens. “Benimle bir gece kalıp habercim olmaz mısın? Oğlan çok susuz, annesi çok üzgün.”

Kırlangıç, “Oğlan çocuklarını sevdiğimi sanmıyorum,” dedi. “Geçen yaz nehrin kıyısında iki hain oğlan

vardı, bana sürekli taş atan değirmencinin oğulları. Hiç isabet ettiremediler tabii, biz kırlangıçlar iyi uçarız. Ayrıca ben çevikliğiyle nam yapmış bir aileden gelirim; ama yine de saygısızcaydı yaptıkları.”

Fakat Mutlu Prens çok mahzun görüldüğünden yüreği elvermedi küçük Kırlangıç'ın. “Çok soğuk olsa da burada seninle bir gece kalıp habercin olayım madem,” dedi.

Prens, “Teşekkür ederim, küçük Kırlangıç,” dedi.

Böylece Kırlangıç, Prens'in kılıcındaki iri yakutu çıkardı ve gagasına alarak şehrin çatılarını aştı.

Beyaz mermerden melek heykelleriyle katedral kulesinin yanından geçti. Sarayın yanından geçerken kulağına dans sesleri geldi. Güzeller güzeli bir kız âşığıyla birlikte balkona çıkıyordu. Âşığı, “Yıldızlar ne kadar harika,” dedi, “ve ne kadar harika aşkın gücü!” Kız, “Umarım elbisem Kraliyet balosuna yetişir,” diye karşılık verdi. “Üstüne nakışla çarkıfelekler işlenmesi için sipariş verdim, ama terziler o kadar tembel ki.”

Kırlangıç nehri aştı ve gemilerin yelken direklerine asılı fenerleri gördü. Gettoyu aşarken yaşlı Yahudilerin birbirleriyle pazarlık ettiklerini ve bakır kefelerde para tarttıklarını gördü. Sonunda yoksulun evine ulaşır içeri baktı. Oğlan yüksek ateşle yatağında dönüp duruyordu, annesi de yorgunluktan uyuyakalmıştı. Kırlangıç seke seke içeri girip iri yakutu masaya, kadının yüksüğünün yanına bıraktı. Sonra usulca masanın çevresinden uçtu ve kanatlarıyla oğlanın alnını yelledi. Oğlan, “Ne kadar serinledim, herhalde iyileşiyorum,” dedi ve tatlı bir uykuya daldı.

Kırlangıç sonra Mutlu Prens'e döndü ve yaptıklarını anlattı. “Tuhaf,” dedi, “hava bu kadar soğuk olmasına rağmen basbayağı ısındım.”

Prens, “Çünkü iyi bir iş yaptın,” dedi. Ve küçük Kır-

langıç düşünce düşünce uykuya daldı. Düşünmek hep uykusunu getirirdi zaten.

Gün ışıyınca ırmağa doğru uçup banyo yaptı.

Kuşbilim Profesörü köprünün üstünden geçerken, "Ne hayret verici bir olgu," dedi. "Kış mevsiminde bir kırlangıç!" Ve yerel gazetede bu konuyla ilgili uzun bir yazı yazdı. Yazı kimsenin anlamadığı kelimelerle o kadar doluydu ki, herkes ondan söz etti.

Kırlangıç, "Bu gece Mısır'a gidiyorum," dedi ve bunun umuduyla neşelendi. Tüm anıtları ziyaret etti ve kilisenin kulesinde uzun uzun oyalandı. Gittiği her yerde Serçeler cıvıldaşıp birbirlerine, "Ne seçkin bir yabancı!" diyor, o da bununla çok eğleniyordu.

Ay doğarken yine Mutlu Prens'e uçtu. "Mısır'a bir söyleyeceğin var mı?" diye sordu. "Artık yola çıkıyorum."

"Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç," dedi Prens, "benimle bir gece daha kalmaz mısın?"

Kırlangıç, "Mısır'da beni bekliyorlar," diye cevap verdi. "Yarın arkadaşlarım İkinci Çağlayan'a uçacaklar. Orada hipopotamlar hasırotlarının arasında dinlenirken Tanrı Memnon büyük bir granit tahtta oturur, tüm gece yıldızları izler ve sabah yıldızı parlamaya başlayınca bir sevinç çığlığı atar, ardından sessizliğe gömülür. Öğleyn sarı aslanlar su içmek için nehrin kıyısına iner. Gözleri zümrüt gibi yeşildir ve gürlemeleri çağlayanınkinden daha gürdür."

"Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç," dedi Prens, "şehrin uzaklarında, tavan arasında bir adam görüyorum. Kâğıtlarla kaplı bir masanın üstüne eğilmiş ve yanındaki bardakta solmuş bir demet menekşe var. Saçları ince ve kahverengi, dudakları nar gibi kırmızı, iri gözleri hülyalı. Tiyatro Yönetmeni için bir oyunu tamamlamaya çalışıyor, ama soğuktan artık yazamıyor. Mangalda kömürü kalmamış ve açlıktan bitap düşmüş."

İyi yürekli Kırlangıç, "Öyleyse seninle bir gece daha kalayım," dedi. "Ona da bir yakut götüreyim mi?"

Prens, "Ne yazık ki başka yakutum yok!" dedi. "Geriyeye yalnızca gözlerim kaldı. Onlar da bin yıl önce Hindistan'dan getirilmiş nadir safir taşındandır. Birini çıkarıp ona götür. Onu kuyumcuya götürüp satar, yiyecek ve yakacak alır, oyununu bitirir."

Kırlangıç, "Sevgili Prens, bunu sana yapamam," dedi ve ağlamaya başladı.

"Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç," dedi Prens, "sana ne söylüyorsam onu yap."

Bunun üzerine Kırlangıç, Prens'in gözünü çıkardı ve tavan arasındaki öğrenciye yollandı. Çatıda bir delik olduğundan içeri girmek zor değildi. O delikten süzüldü ve kendini odada buldu. Başını ellerinin arasına almış olan genç adam Kırlangıç'ın kanat çırpışlarını işitmedi ve gözlerini kaldırdığında solmuş menekşelerin üstündeki nefis safiri gördü.

"Demek değerimi anlamaya başladılar," diye bir çıkılık attı. Artık gayet mutlu görünerek, "Bunu büyük bir hayranım getirmiş olmalı. Şimdi oyunumu bitirebilirim," dedi.

Kırlangıç ertesi gün limana indi. Büyük bir teknenin direğine kondu ve denizcilerin halatlarla ambardan koca koca sandıkları çıkarmasını izledi. Her sandığın belirmesiyle, "Heyamola!" diye bağıyorlardı. Kırlangıç, "Ben Mısır'a gidiyorum!" diye feryat etti, ama kimse oralı olmadı ve ay doğunca yine Mutlu Prens'e uçtu.

"Sana veda etmeye geldim," diye seslendi.

"Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç," dedi Prens, "benimle bir gece daha kalmaz mısın?"

Kırlangıç, "Kış geldi ve ilk kar çok geçmeden düşer," dedi. "Şimdi Mısır'da güneş yeşil palmiye ağaçlarını ısıtıyor ve timsahlar çamurda yatıp miskin miskin etrafa ba-

kıyordur. Arkadaşlarım artık Baalbek Tapınağı'nda yuva kuruyor, pembeli beyazlı güvercinler onları izleyerek birbirine kuğurduyordur. Sevgili Prens, seni bırakmak zorundayım, ama seni hiç unutmayacağım ve gelecek bahar verdiklerine karşılık sana iki değerli, çok güzel taş getireceğim. Kırmızı bir gülden daha al bir yakut, engin denizlerden daha mavi bir safirin olacak.”

Mutlu Prens, “Aşağıdaki meydanda,” dedi, “kibrit satan küçük bir kız var. Fakat kibritlerini oluğa düşürdüğünden hepsi ziyan oldu. Eve para götürmezse babası onu döveceği için ağlıyor. Ne ayakkabıları ne de çorapları var, küçük başı da çıplak. Öbür gözümü de çıkarıp ona verirsen babasının dayağından kurtulur.”

Kırlangıç, “Seninle bir gece daha kalırım,” dedi, “ama gözünü çıkaramam. Yoksa tamamen kör kalırsın.”

“Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç,” dedi Prens, “sana ne söylüyorsam onu yap.”

Böylece Kırlangıç, Prens'in öbür gözünü de çıkarıp pır diye uçuverdi. Kibrit satan kıza doğru hızlı bir dalış yaparak değerli taşı avucuna bıraktı. Küçük kız, “Ne güzel bir cam parçası,” diye bir çığlık attı ve gülerek eve koştu.

Sonra Kırlangıç, Prens'in yanına döndü. “Artık kör kaldığına göre hep seninle kalacağım,” dedi.

Zavallı Prens, “Hayır, küçük Kırlangıç,” dedi, “Mısır'a gitmelisin.”

Kırlangıç, “Hep yanında kalacağım,” dedi ve Prens'in ayaklarının dibinde uyudu.

Ertesi günün tamamını Prens'in omzunda geçirdi ve yaban ellerde gördüklerine ait hikâyeler anlattı. Nil kıyısında uzun sıralar halinde dikilen ve gagalarıyla japonbalıklarının yakalayan kızıl aynakları; dünyanın kendisi kadar yaşlı olup çölde yaşayan ve her şeyi bilen Sfenks'i; ellerinde kehribar tespihlerle develerinin yanında ağır ağır yürüyen tüccarları; abanoz gibi kapkara olan ve bir

billura tapan Ay Dağları'nın¹ Kralı'nı; bir palmiye ağacında uyuyan ve kendisini bal petekleriyle beslemeleri için emrinde yirmi rahip olan kocaman yeşil yılanı; büyük bir gölde iri yassı yapraklarla yolculuk yapan ve kelebeklerle sürekli savaş halinde olan pigmeleri anlattı.

"Kırlangıç, Kırlangıç, küçük Kırlangıç," dedi Prens, "bana hayret verici şeyler anlatıyorsun, ama bunlardan da hayret verici olan şey, erkeklerin ve kadınların ıstıraplarıdır. Sefaletten daha büyük bir esrar yoktur. Şehrimin üstünde uç, küçük Kırlangıç ve bana gördüklerini anlat."

Kırlangıç koca şehrin üstünde uçtu ve zenginler güzel evlerinde eğlenirken kapılarında dilencilerin oturduğunu gördü. Işık girmez geçitlere girdi, kararmış sokaklara halsizce bakan aç çocukların solgun yüzünü gördü. Bir köprünün kemerli girişi altında iki küçük oğlan birbirlerinin kollarında yatarak ısınmaya çalışıyor, "Ne kadar açız!" diye hayıflanıyorlardı. Fakat bekçi, "Orada yatmayın," diye bağırınca çaresiz yağmura çıktılar.

Kırlangıç döndü ve Prens'e gördüklerini anlattı.

Prens, "Üstüm incecik altın varakla kaplıdır," dedi. "Onu pul pul alıp yoksullarıma ver; diriler hep altının onları mutlu edeceğini düşünürler."

Prens fena halde donuk ve boz bir renge bürünene kadar incecik altın varacağı pul pul söküp götürdü Kırlangıç. İncecik altın varacağı yoksullara pul pul götürdükçe, yüzüne renk gelen çocuklar gülüp sokaklarda oyun oynamaya başladılar. "Artık ekmeğimiz var!" diye bağıştılar.

Derken kar, karın ardından don vurdu. Sokaklar gümüşten yapılmış gibi parlak ve ıslıl ıslıl görünüyordu. Evlerin saçaklarından billur hançer gibi uzun buz parçaları sarkıyor, herkes kürklerle dolaşıyor ve küçük oğlanlar

1. Bugün Uganda olan topraklardaki bir dağ sırası. (Ç.N.)

kızıl şapkalar giyip buzda paten yapıyorlardı.

Zavallı küçük Kırlangıç üşüdükçe üşüyor, ama Prens'e olan sevgisinden onu yalnız bırakmıyordu. Fırıncı başını çevirdiğinde fırının kapısı önündeki kırıntıları kapıyor ve kanatlarını çırparak ısınmaya çalışıyordu.

Fakat sonunda öleceğini biliyordu. Son bir gayretle Prens'in omzuna bir kez daha çıktı. "Hoşça kal, sevgili Prens!" diye mırıldandı. "Elini öpmeme izin verir misin?"

"Sonunda Mısır'a gidecek olmana seviniyorum, küçük Kırlangıç," dedi Prens. "Burada gereğinden çok kaldın. Fakat beni dudaklarımdan öpmelisin, çünkü seni seviyorum."

Kırlangıç, "Mısır'a gitmiyorum," dedi. "Ölüler Evi'ne gidiyorum. Ölüm, Uyku'nun kardeşidir, değil mi?"

Ve Mutlu Prens'i dudaklarından öpüp can vererek ayaklarının dibine düştü.

O an heykelin içinden bir şey kırılmış gibi tuhaf bir çatırtı geldi. Prens'in kurşun kalbi tam ortadan ikiye ayrılmıştı. O kadar korkunç bir don vardı.

Ertesi sabah Belediye Başkanı, Meclis Üyeleriyle birlikte aşağıdaki meydandan geçiyordu. Sütunun önünden geçerlerken başını kaldırıp heykele baktı: "Şuna bakın! Mutlu Prens ne kadar perişan görünüyor!" dedi.

Belediye Başkanı'yla her zaman aynı fikirde olan Meclis Üyeleri, "Gerçekten ne kadar perişan!" diye haykırdı ve çıkıp heykele baktılar.

"Kılıcındaki yakut düşmüş ve altın kaplaması da düşmüş," dedi Belediye Başkanı. "Neredeyse dilenciden farkı kalmamış!"

Meclis Üyeleri, "Dilenciden farkı kalmamış," dediler.

Belediye Başkanı, "Üstelik ayağının dibinde bir kuş ölüsü var," diye devam etti. "Kuşların burada ölmemesiyle ilgili bir tebliğ yayımlamalıyız." Ve Belediye Kâtibi teklifi not etti.

Böylece Mutlu Prens'in heykelini indirdiler. Üniversiteden Sanat Profesörü, "Güzel olmadığı için artık faydası da yok," dedi.

Sonra heykeli büyük bir ocakta erittiler ve Belediye Başkanı, madenle ne yapacaklarına karar vermek için Dökümhane'de bir toplantı düzenledi. "Elbette ki başka bir heykel yapmalıyız," dedi, "bana ait bir heykel."

Fakat bütün Belediye Meclisi Üyeleri, "Heykel bana ait olsun," diye tutturunca kavga çıktı. Onlardan en son haber aldığım da hâlâ kavga ediyorlardı.

Dökümhane'deki işçilerin ustabaşısı, "Ne tuhaf şey!" dedi. "Şu kırık kurşun kalbi ocakta bir türlü eritemiyorum. Bari atayım." Ve onu Kırlangıç'ın ölüsünün olduğu çöplüğe attılar.

Tanrı, meleklerinden birine, "Bana şehirdeki en değerli iki şeyi getirin," dedi. Melek O'na kurşun kalple ölü kuşu getirdi.

Tanrı, "Doğru tercihi yaptın," dedi, "çünkü ebediyete kadar bu küçük kuş cennet bahçemde şakıyacak, Mutlu Prens de altın şehrimde beni övecek."

CANTERVILLE HAYALETİ

HYLO-İDEALİST BİR HİKÂYE¹

I

Amerikalı Bakan Mr. Hiram B. Otis, Canterville Chase'i aldığıında herkes ona büyük bir aptallık yaptığını, malikânenin şüphesiz perili olduğunu söyledi. İtibarına son derece düşkün bir insan olan Lord Canterville bile, şartları konuşmak için bir araya geldiklerinde, bu gerçeği dile getirmeyi kendine vazife bildi.

“Büyük halam olan dul Bolton düşesinin akşam yemeği için giyinirken omzuna iki iskelet elinin konmasıyla tutulduğu ve gerçekte hiçbir zaman atlatamadığı korku nöbetinden sonra biz de orada yaşamak istemedik,” dedi. “Ve size söylemek zorundayım, Mr. Otis, o hayaleti halen sağ olan bazı aile fertleri de, Cambridge'deki King's College'da öğretim üyesi olan kilisemizin papazı Augustus Dampier de gördü. Düşesin başına gelen talihsiz kazadan sonra genç hizmetkârlarımızdan hiçbiri bizimle kalmak istemedi ve Lady Canterville'in, koridorla kütüphaneden gelen esrarengiz sesler yüzünden çoğu gece uykusu kaçtı.”

Bakan, “Lordum,” diye karşılık verdi, “mobilyaların ve hayaletin bedeli neyse ödeyeceğim. Ben paranın alabile-

1. Hylo-idealizm, maneviyatı maddi alanın içinde gören felsefi düşünce. (Ç.N.)

ceği her şeye sahip olan modern bir ülkeden geliyorum. Üstelik Eski Dünya'yı içip eğlenerek neşeye boğan, en iyi aktör ve primadonnalarınızı alıp memleketimize taşıyan onca yiğit gençlerimiz var; eğer Avrupa'da hayalet diye bir şey olsaydı, zannedersem onu en kısa zamanda açık müzelerimizden birinde veya geçit alaylarında görürdük."

Lord Canterville gülümseyerek, "Sizin girişimci menajerlerinizin kur faaliyetlerine direnmiş olsa bile korkarım bu hayalet gerçek," dedi. "Varlığı üç asırdır, hatta tam olarak 1584'ten beri biliniyor ve ailemizden birinin ölümü yaklaştığında mutlaka kendini gösteriyor."

"Aynı şeyi aile hekimi de yapar, Lord Canterville. Fakat hayalet diye bir şey yoktur ve tabiat kanunlarının İngiliz aristokrasisi için askıya alınacağını da tahmin etmem."

Mr. Otis'in son gözlemine pek anlam veremeyen Lord Canterville, "Siz Amerikalıların çok tabii insanlar olduğunuza şüphem yok," dedi. "Ve evinizde bir hayaletin olmasına aldırımıyorsanız buna elbette bir şey diyemem. Yalnız sizi ikaz ettiğimi unutmayın."

Bundan birkaç hafta sonra satış işlemleri tamamlandı ve mevsim biterken bakan ve ailesi Canterville Chase'e yerleşti. Batı 53. Cadde'den Miss Lucretia R. Tappan olarak New York'ta güzelliğiyle nam salan Mrs. Otis hoş gözleri ve nefis profiliyle çok alımlı, orta yaşlı bir kadındı artık. Anavatanlarından ayrılan birçok Amerikalı hanım, Avrupai kültür ve inceliğin bunu gerektirdiği düşüncesiyle müzmin hastalıklı bir görüntüye bürünse de Mrs. Otis bu hataya asla düşmedi. Kadın muhteşem bir bünyeye ve bitmek bilmeyen bir gençlik coşkusuна sahipti. Birçok bakımdan İngilizlerden farksızdı ve bugünlerde Amerika'yla, tabii dil hariç, neredeyse her yönümüzün ortak olduğunun mükemmel bir örneğini sergiliyordu. Anne babasının bir vatanseverlik ânında Washington adıyla vaftiz edilen ve bunun pişmanlığını her zaman içinde hisseden büyük oğul sarışın, yakışıklı bir genç

adamdı ve Newport Casino Kulübü'nde üç sezon üst üste dans ederek –Londra'da bile kusursuz bir dansçı olarak bilinirdi– Amerikan diplomasisine ehil olduğunu ispatlamıştı. Yegâne zaafı gardenyalar ve asillerdi. Onun haricinde son derece düşünceli bir insandı. Miss Virginia E. Otis de bir geyik yavrusu kadar atik ve sevimli, iri mavi gözleriyle hoş bir özgürlük duygusu saçan on beşlik bir kızdı. Tam bir amazondur; bir keresinde ihtiyar Lord Bilton'la yarışarak midillisiyle parkın etrafında iki tur atmış ve Akhilleus heykelinin tam önünde bir buçuk boy farkla kazanmış, bunu görüp kendinden geçen genç Cheshire dükü de ona oracıkta evlilik teklif edince muhafızları tarafından daha o akşam gözünden yaşlar aka aka Eton'a geri gönderilmişti. Virginia'dan sonra, sürekli olarak sopa yediklerinden sıkça "Yıldızlar ve Çizgiler"¹ diye çağrılan ikizler geliyordu. Tatlı mı tatlı çocuklardı bunlar ve saygıdeğer bakan sayılmazsa ailedeki tek gerçek Cumhuriyetçilerdi.

Canterville Chase en yakındaki tren istasyonu olan Ascot'tan yedi mil mesafede olduğu için Mr. Otis bir at arabası onları karşılasın diye önden telefon etmişti. Böylece büyük bir neşeye yola koyuldular. Nefis bir temmuz ikindisiydi ve havada çam ormanının güzel kokusu asılıydı. Kâh bir tahtalı güvercinin tatlı bir sesle düşüncelere dalışını işitiyor kâh hışırtılı eğreltiotlarının arasında parlak göğüslü bir sülüne rastlıyorlardı. Kayın ağaçlarındaki küçük sincaplar geçişlerini seyrediyor, tavşanlar beyaz kuyrukları havada, çalılarının arasından ve yosunlu tümseklerin üstünden seyirterek kaçıyorlardı. Fakat malikânenin özel yoluna girerlerken gökyüzünü birdenbire bulut kapladı ve havaya sanki garip bir durgunluk çöktü; ekin kargalarından büyük bir sürü başlarının üs-

1. ABD bayrağına gönderme yapılıyor. (Ç.N.)

tünden sessizce geçti ve daha eve varmalarına kalmadan iri yağmur damlaları düşmeye başladı.

Merdivende onları düzgün siyah ipek bir elbise ve beyaz kep ve önlük giyinmiş ihtiyar bir kadın karşıladı. Lady Canterville'in samimi ricaları üzerine Mrs. Otis'in eski mevkisinde tutmaya razı geldiği evin kâhyası Mrs. Umney'di bu ve arabadan inerlerken her birine derin bir reverans yaptı, antika, eski moda bir edayla, "Canterville Chase'e sefalar getirdiniz," dedi. Kadının peşi sıra Tudor tarzı alımlı büyük salondan alçak tavanlı, duvarları siyah meşe kaplı uzunlamasına bir oda olan ve ucunda vitraylı büyük bir pencere bulunan kütüphaneye geçtiler. Çay hazırdı; Mrs. Umney çay servisini yaparken onlar üstlerini çıkarıp oturdular ve etrafa bakmaya başladılar.

O sırada Mrs. Otis ocağın hemen yanındaki döşemede soluk kırmızı bir lekeyi fark etti ve onun ne olabileceğinden tamamen habersiz, "Korkarım şuraya bir şey dökülmüş," dedi.

İhtiyar kâhya kadın alçak bir sesle, "Evet, hanımefendi," diye karşılık verdi. "Oraya kan döküldü."

Mrs. Otis, "Ne korkunç!" diye çığlık attı. "Oturma odamda kan lekesine tahammül edemem. Derhal çıkarılması gerek."

İhtiyar kadın gülümsedi ve aynı esrareniz alçak sesle, "O, tam orada kocası Sir Simon de Canterville tarafından 1575'te öldürülen Lady Eleanor de Canterville'in kanı. Sir Simon onun üstüne dokuz yıl daha yaşadı ve sonra, son derece esrareniz şartlar altında birdenbire ortadan kayboldu. Cesedi asla bulunamadı, fakat suçlu ruhu hâlâ Chase'de kol gezer. Kan lekesi yalnızca turistlerce değil, herkesçe çok takdir görür ve çıkarılamaz," dedi.

Washington Otis, "Çok saçma!" diye bağırdı. "Pinkerton Şampiyon Leke Çıkarıcısı ve Kusursuz Deterjanı onu hemencecik çıkarır." Ve dehşet içindeki kâhya müdahale edemeden, dizleri üstüne çöküp makyaj malzemesine

benzer küçük siyah bir çubukla yeri hızlı hızlı silmeye girişti. Birkaç saniye içinde kan lekesinden eser kalmamıştı.

"Pinkerton'un başaracağını biliyordum," diye bir zafer çığılığı atan Washington onu takdir dolu gözlerle izleyen ailesine dönüp baktı. Fakat sözler ağzından çıkar çıkmaz korkunç bir şimşekle loş oda aydınlandı ve yankılı feci bir gök gürültüsüyle hepsi irkilerek ayağa fırladı, Mrs. Umney bayıldı.

Amerikalı bakan uzun ince bir puro yakarak sakince, "Ne vahşi bir iklim!" dedi. "Herhalde bu yaşlı memlekette nüfus fazlalığından herkese güzel hava kalmamış. İngiltere için tek çarenin göç olduğunu hep söylemişimdir zaten."

Mrs. Otis, "Sevgili Hiram," dedi, "kadın bayıldı, ne yapacağız bununla?"

Bakan, "Bayıldıkça maaşından düşelim," diye cevap verdi. "Bir daha yapmaz." Nitekim Mrs. Umney az sonra kendine geldi. Fakat fena halde sinirli olduğu da su götürmezdi ve Mr. Otis'i eve gelecek bir belaya karşı sert bir dille ikaz etti.

"Her Hıristiyanın tüylerini diken diken edecek şeyler gördüm, efendim," dedi. "Ve birçok gece burada olan korkunç şeyler yüzünden gözüme uyku girmediydi." Fakat Mr. Otis ve karısı hayaletlerden korkmadıkları konusunda iyi yürekli kadıncağızı sevecenlikle temin ettiler, kadın da, yeni patronu ve karısına hayırdüa ettikten ve maaş artışı için anlaştıktan sonra ayaklarını sürüye sürüye odasına çekildi.

II

Fırtına tüm gece boyu esti gürlediyse de kayda değer hiçbir olay yaşanmadı. Ne var ki ertesi sabah kahvaltıya indiklerinde şu korkunç kan lekesinin yine peydah-

lanmış olduğunu gördüler. Washington, "Her şeyle denediğime göre bence bu Kusursuz Detejan'ın hatası olamaz. Hayalet olmalı," dedi. Lekeyi bir kez daha ovalayarak çıkardı, fakat ikinci sabah aynı leke yine oradaydı. Üçüncü sabah da öyle; halbuki Mr. Otis önceki gece kütüphaneyi bizzat kilitlemiş ve anahtarı da yanına alıp yukarı çıkarmıştı. Artık bütün aile meraklanmıştı; Mr. Otis hayaletlerin varlığını inkâr ederek haksızlık mı yaptığından şüphelenmeye başladı. Mrs. Otis Psişik Cemiyet'e katılmayı düşündüğünü söyledi, Washington da Mr. Myers ve Mr. Podmore'a¹, suçlarla bağlantılı Kan İzlerinin Kalıcılığı üzerine uzun bir mektup yazdı. O akşam hayalî varlıkların nesnel mevcudiyeti konusundaki tüm şüpheler giderildi.

Gün sıcak ve güneşli geçmişti; akşam serinliği çökerken bütün aile arabayla gezmeye çıktı. Saat dokuza kadar dönmediler, o zaman da hafif bir yemek yediler. Sohbetle hayaletlerin hiçbir şekilde sözü geçmediği için psişik olayların tezahüründen önce sık sık görülen şu davetkâr beklentilerin ön şartları bile gerçekleşmiş değildi. Sonradan Mr. Otis'ten öğrendiğim kadarıyla münakaşa edilen konular, iyi sınıftan kültürlü Amerikalıların alelaide sohbetlerini meydana getiren şeyler olarak, sözelimi, Miss Fanny Davenport'un aktris olarak Sarah Bernhardt'tan çok ama çok üstün oluşu; en muteber İngiliz evlerinde bile tatlı mısır, karabuğday pastası ve mısır lapası bulmanın zorluğu; dünya ruhunun gelişiminde Boston'un önemi; demiryolu seyahatlerinde bagaj kontrolünün avantajları; Londra ağzının sözcükleri uzatma-

1. Frederick William Henry Myers (1843-1901): Psişik Cemiyet'in (aslı Psişik Araştırma Cemiyeti) kurulmasına yardım eden İngiliz denemeci ve şair; Frank Podmore (1856-1910) da cemiyet içinde etkin görev almış ve psişik konularda yazmıştır. (Ç.N.)

sıyla kıyaslanınca New York aksanının ne kadar tatlı geldiği idi. Ne tabiatüstü âlemden tek kelime konuşuldu ne de Sir Simon de Canterville hakkında herhangi bir imada bulunuldu. Saat on birde aile odalarına çekildi ve yarım saate kalmadan tüm ışıklar söndü. Bir süre sonra Mr. Otis odasının dışında, koridordan gelen tuhaf bir sese uyandı. Ses madenî bir tıkırtıya benziyor ve her an daha da yaklaşıyormuş gibi geliyordu. Mr. Otis derhal kalkıp bir kibrit yaktı ve saate baktı. Tam bir buçuktu. Son derece sakin bir edayla nabzına baktı ve herhangi bir heyecan belirtisi göstermediğini teyit etti. Şu garip ses hâlâ devam ediyordu, üstelik bu sefer ayak seslerini de bariz bir şekilde işitebiliyordu. Terliklerini giydi, kişisel bakım çantasından uzunca küçük bir şişe çıkarıp kapıyı açtı. Tam karşısında, solgun ay ışığında korkunç görünümlü yaşlı bir adam dikiliyordu. Gözleri kor gibi kıpkırmızıydı; uzun kır saçları keçeleşmiş lüleler halinde omuzlarına kadar iniyordu; tarihî bir kesimi olan giysileri kir içindeydi ve paçavraya dönmüştü; el ve ayak bileklerinde de ağır kelepçeler ve paslı prangalar vardı.

Mr. Otis, "Azizim beyefendi," dedi, "zincirlerinizi yağlamanız için ısrar etmek zorundayım. Size şu küçük şişedeki Tammany Doğan Güneş Yağlayıcısı'nı vermek istiyorum. Dediklerine göre bir kez uygulamakla tam bir randıman alınabiliyormuş ve en seçkin yerli kâhinlerimizin ambalajdaki tanıklıkları da bunu teyit ediyor. Bunu sizin için yatak odası mumlarının yanı başına bırakıyorum; ihtiyaç duymanız halinde daha fazlasını da seve seve tedarik edebilirim." ABD'li bakan bu sözlerle şişeyi mermer masaya bıraktı ve kapıyı kapatarak istirahat çekildi.

Canterville Hayaleti bir an öfkeyle olduğu yerde kalakaldı, sonra şişeyi hiddetle cilalı zemine fırlattı, yankılı homurtularla ve yeşil renkte dehşetli bir ışık saçarak koridordan aşağı kaçtı. Fakat tam büyük meşe merdivenin başına gelirken ansızın açılan bir kapıda beyaz bornozlu

iki Őekil belirdi ve koca bir yastık başının yanından uçu-verdi! Belli ki kaybolmaya vakit yoktu; o da kaŐıŐ yolu olarak apar topar Dördüncü Mekân Boyutu'na geçerek ahşap duvar kaplamalarının arasında yokluğa karıŐtı ve ev tam bir sessizliğe gömüldü.

Sol kanatta küçük bir gizli odacığa ulaştığında soluklanmak için bir mehtap huzmesine yaslandı ve durumunu anlamaya çalıştı. Üç yüz yıllık göz kamaŐtırıcı ve ke-sintisiz meslek hayatında hiÇ böyle feci bir Şekilde küçük düşmemiŐti. Dantelli elbisesi ve elmas takılarıyla aynanın önünde dikilirken onu görerek korku nöbetine tutulan dul düşesi; boş yatak odalarından birinde perdelerin arasından sadece sırtıtmakla histeriye kapılmalarına neden olduğu dört hizmetçi kızı; bir gece geç vakit kütüphaneden gelirken mumunu söndürdüğu ve bunun sonucunda, sinir hastalığına mükemmel bir kurban olarak Sir William Gull'un bakımına emanet edilen kilise papazını; bir sabah erken uyandığında, koltuğunda güncesini okuyan bir iskeleti görüp beyninin aniden ateŐlenmesiyle altı hafta yatağa düşen, iyileŐtikten sonra da kiliseyle barıŐarak Şu namlı Őüpheci Mösyö de Voltaire'le¹ bağını koparan Madam de Tremouillac'ı düşündü. Hain Lord Canterville'in soyunma odasında karo bacağını boğazından indirmeye çalışıp boğulurken bulunduğu ve ölmeden hemen önce, Crockford Kumarhanesi'nde o iskambil kâğıdıyla hile yaparak Charles James Fox'u elli bin sterlin dolandırdığını itiraf ettiği, ona o kâğıdı Hayalet'in yutturduğuna yemin ettiği Şu korkunç geceyi hatırladı. Pencere camına tıklayan yeşil bir el görünce kilerde kendini vuran baŐuşaktan, beş parmağın yanık izini gizlemek için beyaz boynunda hep siyah kadife bir bağ takmak zorunda kalan ve sonunda King's Walk Caddesi'nin ucundaki sazan ha-

1. Aydınlanma çağının öncülerinden Fransız yazar ve düşünür Voltaire 1726-1729 yıllarında İngiltere'de sürgün hayatı yaşamıŐtır. (Ç.N.)

vuzunda kendini boğan güzeller güzeli Lady Stutfield'e kadar tüm büyük başarıları bir bir gözünde canlandı. Gerçek sanatçıların coşkulu kibriyle en bilinen muvaffakiyetlerinin tek tek üstünden geçti ve "Kızıl Reuben veya Boğazlanan Bebek" olarak son gösterisini, "Bexley Moor'lu Kan Emici Sıska Gibeon" olarak prömiyerini, nefis bir haziran akşamı çim tenis sahasında alt tarafı kendi kemikleriyle bowling oynayarak uyandırdığı heyecanı buruk bir gülümsemeyle yâd etti. Bütün bunlardan sonra bir güruh Amerikalının gelip ona Doğan Güneş Yağlayıcısı vermeye kalkması, başına yastık fırlatması reva mıydı? Böyle şey olmazdı! Tarihte hiçbir hayalete böyle davranıldığı vaki değildi. O yüzden intikam almaya karar verdi ve gün ışığına kadar derin derin düşündü.

III

Ertesi sabah kahvaltıda bir araya gelen Otis ailesi hayalet konusu üstünde bir miktar tartıştı. Birleşik Devletler bakanı verdiği hediyenin kabul görmemiş olmasına doğal olarak biraz bozulmuştu. "Hayalet'in şahsına zarar vermek gibi bir isteğim yok," dedi, "ayrıca evde yaşadığı süre hesaba katılırsa, ona yastık fırlatmanın hiç de nazik olmadığını belirtmeliyim." Gelgelelim bu son derece hakkaniyetli sözlerin üstüne, maalesef ikizler kahkahalarla gülmeye başladı. "Öte yandan," diye devam etti bakan, "Doğan Güneş Yağlayıcısı'nı kullanmayı gerçekten reddederse zincirlerine el koymamız gerekecektir. Yoksa yatak odalarımızın önünde böyle bir gürültüyle uyumamızın kesinlikle imkânı yok."

Fakat müteakip haftalarda hiç rahatsız edilmediler; dikkate değer yegâne şey kütüphanenin döşemesinde durmadan peydahlanan şu kan lekesiydi. Mr. Otis'in ge-

celeri kapıyı her zaman kilitlediğine ve pencerelerin de parmaklıklı olduğuna bakılırsa bu elbette son derece tuhaf bir durumdu. Lekenin bukalemun gibi renkten renge girmesi de ayrıca yorumlara konu oluyordu. Bazı sabbahlar donuk (neredeyse Kızılderili tonunda) kırmızı olan bu leke bazen kıpkızıl kesiliyor, derken koyu bir erguvana dönüyordu; hatta bir keresinde, Serbest Amerikan Piskoposluk Reform Kilisesi'nin sade ayinlerine uygun olarak ailece dua etmek için aşağı indiklerinde onu zümrüt yeşili gibi parlak bir renkte buldular. Bir çiçek dürbününe yakışır bu değişimler elbette bütün ekibi eğlendiriyor ve her akşam bu konuda pervasızca iddialara girişiliyordu. Şakalara katılmayan tek aile ferdi, kan lekesinin arz ettiği manzara karşısında epeyce siniri bozulan ve zümrüt yeşiline döndüğü sabah ağlamanın eşğine gelen küçük Virginia'ydı.

Hayalet bir pazar gecesı, aile yattıktan kısa bir süre sonra, büyük salonda ürkütücü bir patırtıyla bir anda ortalığı telaşa vererek ikinci kez ortaya çıktı. Herkes aşağı koşunca kocaman eski bir zırhın yerinden kopup taş döşemeye düştüğünü, Canterville Hayaleti'nin de arkası yüksek bir sandalyede oturarak, yüzünde şiddetli bir endişe ifadesiyle dizlerini ovaladığını gördüler. Yanlarında sapanlarını da getirmiş olan ikizler, ancak bir hattat gibi sabırlı ve özenli bir çalışmanın sonucu olabilecek bir isabetle derhal birer atış yaptı; Birleşik Devletler bakanı da altıpatlarını doğrultup, California adabına uygun olarak, ellerini havaya kaldırmasını söyledi. Hayalet gözü dönmüş bir öfke çılgılığıyla yerinden fırlayıp bir sis gibi üstlerinden geçti ve bu arada Washington Otis'in mumunu söndürerek hepsini zifiri karanlıkta bıraktı. Merdivenin tepesine ulaşınca kendini topladı ve yankılanışıyla nam salmış şu şeytani kahkahasını atmaya karar verdi. Bunun ne derece faydalı olduğunu defalarca tecrübe etmişti.

Rivayete göre Lord Raker'ın perukası bu yüzden bir gecede ağarmış, Lady Canterville'in üç Fransız mürebbiyesi şüphesiz bu sebeple bir aylarını doldurmadan ayrılacaklarını duyurmuşlardı. O da şanına yakışır bir şekilde, tonozlu eski tavanları çın çın inletene kadar en korkunç kahkahasıyla gülmeye başladı. Fakat şu tüyler ürperten yankı daha yeni dinmişti ki, bir kapı açılarak açık mavi sabahlığıyla Mrs. Otis belirdi ve, "Korkarım çok vahim bir durumdasınız," dedi. "Size Dr. Dobell tentürü getirdim. Hazımsızlığa birebirdir." Hayalet ona hışımla ters ters baktı ve kendini kocaman kara bir köpeğe dönüştürmek için hemen hazırlıklara girişti. Ona haklı bir ün kazandıran bu marifet, aile hekimince, Lord Canterville'in amcası Sayın Thomas Horton'daki kalıcı zekâ özrünün kaynağı olarak görülmüştü. Fakat yaklaşan ayak sesleriyle Hayalet bu hain amacından tereddüde düştü ve kendine hafifçe fosforlu bir görüntü vermekle yetindi; tam ikizler ona doğru gelirken de derin bir kilise mezarlığı homurtusuyla ortadan kayboldu.

Odasına ulaştığında tam anlamıyla çökmüş ve şiddetli bir bunalımın pençesine düşmüştü. İkizlerin canavarlığı ve Mrs. Otis'in kaba maddeciliği elbette son derece sinir bozucu olmakla beraber onu asıl, şu zırhı giymeye bile fırsat bulamaması üzmüştü. Zırhlı Bir Tayf'ın görüntüsü karşısında modern Amerikalıların da -mantıklı bir sebeple olmasa bile hiç değilse, Canterville'ler şehre gittiklerinde zarif ve güzel dizeleriyle kendisinin de birçok saatlerini geçirdiği milli şairleri Longfellow'a hürmeten- heyecana kapılacaklarını ummuştur. Üstelik o zırh kendisine aitti. Onu Kenilworth müsabakasında büyük bir başarıyla giymiş, bizzat Bakire Kraliçe¹ tarafından büyük iltifat görmüştü. Gerçi zırhı kuşandığında koca göğüs levhasının ve çelik miğferin ağırlığından taş

kaldırırma bir külçe gibi yığılmış ve hem iki dizini birden fena halde sıyırmış hem de sağ elinin boğumlarını çürütmüştü, ama o başkaydı.

Hayalet bunu izleyen birkaç gün boyunca yorgan döşek hastaydı ve kan lekesinin bakımı hariç, odasından çıkmaya yeltenmedi bile. Fakat kendine büyük bir itina göstererek iyileşmesini bildi ve Birleşik Devletler bakanıyla ailesini korkutmak için üçüncü bir girişimde bulunmaya azmetti. Ortaya çıkacağı tarih olarak 17 Ağustos Cuma'yı belirledi ve o günün çoğunu gardırobunu karıştırarak geçirdikten sonra nihayet kırmızı tüylü büyük bir şapka, kol ve boynu fırfırlı bir kefen ve paslı bir hançerde karar kıldı. Akşama doğru şiddetli bir yağmur ve fırtına başladı; hatta rüzgâr o kadar sert esiyordu ki, eski evin bütün pencere ve kapıları sallanıp takırdıyordu. Tam sevdiği havalardandı. Hareket tarzı şöyle olacaktı. Usulca Washington Otis'in odasına girecek, yatağın ayakucunda ona bir şeyler geveleyecek ve fondaki ağır bir müzik eşliğinde kendini gırtlığından üç kez hançerleyecekti. Şu ünlü Canterville kan lekesini Pinkerton Kusursuz Deterjanı'yla silmeyi huy edinenin Washington olduğunu bildiği için ona özel bir garezi vardı. Arsız ve atılgan genci umutsuz bir dehşete düşürdükten sonra Birleşik Devletler bakanıyla karısının işgal ettikleri odaya geçecek ve bir yandan yapış yapış elini Mrs. Otis'in alnına koyarken öbür yandan kocasının kulağına, mezar odaları hakkındaki ürpertici gerçekleri fısıldayacaktı. Küçük Virginia'ya gelince, ona henüz karar vermemişti. Kızcağız onu hiçbir şekilde küçük düşürmediği gibi şirin ve sevecendi de. Gardıroptan birkaç yankılı inilti yeter de artardı bile; ya da çocuğu bu şekilde uyandıramazsa belki felce tutulmuş gibi seğiren parmaklarla yatak örtüsünü yoklayabilirdi. Fakat ikizlere bir ders vermeye azimliydi. Yapılacak ilk şey elbette ki kâbuslardaki boğucu hissi uyandırmak için göğüslerine oturmaktı. Ardından yataklarının birbirine yakın oluşunu fırsat bilerek

ikisinin arasına buz kesmiş yeşil bir ceset gibi uzanacaktı. Onları bu şekilde korkutup hareketsiz bıraktıktan sonra da nihayet kefeni üstünden atarak ağarmış bembeyaz kemikler ve fıldır fıldır dönen bir göz küresiyle odada çepeçevre sürünecekti; “Dilsiz Daniel ya da İntihar İskeleti” karakterine büründüğü ve “Manyak Martin ya da Maskeli Muamma”daki ünlü oyunculuğu kadar başarılı bulduğu bu rolle kaç kere harika sonuçlar almıştı.

On buçukta aile fertlerinin yattıklarını duydu. Uyku ya dalmadan önce besbelli eğlenen ikizlerin delice çığlıklarla attıkları kahkahalar bir süre onu rahatsız ettiyse de on biri çeyrek geçe artık tüm sesler dinmişti ve saat on ikiyi vurduğunda da harekete geçti. Baykuş pencere camına vuruyor, kuzgun yaşlı porsuk ağacından gaklıyor, rüzgâr kayıp bir ruh gibi uğuldayarak evi dolaşıyor, fakat Otis ailesi onları bekleyen felaketten habersiz olarak uyuyordu. Nitekim Birleşik Devletler bakanının düzenli horultusu yağmur ve fırtınayı bastırarak işitilebiliyordu. Hayalet acımasız, buruşuk ağzında şeytani bir gülümsemeyle sinsice duvar kaplamalarının arasından çıktı. Hem kendisinin hem de maktul karısının aile armalarının gök mavisi ve altın renklerle işlendiği büyük cumba penceresinin önünden geçerken ay bir bulutun arkasına gizlendi. Şeytani bir gölge gibi sinsice ilerlerken karanlığın kendisi bile sanki ondan nefret ediyordu. Bir ara bir şeyin seslendiğini duyar gibi oldu ve durakladı; ama Kızıl Çiftlik'teki köpeğin havlamasından başka bir şey olmadığını anlayınca XVI. yüzyıla ait değişik küfürler mırıldana mırıldana, paslı hançerini gece yarısının koyuluğunda ikide bir sallaya sallaya yoluna devam etti. Sonunda talihsiz Washington'ın odasına giden koridorun köşesine ulaştı. Bir an durdu; rüzgâr kirlaşmış lülelerini başının etrafında savuruyor, ölü kefenini anlatılamayacak kadar korkunç ve acayip şekillere sokuyordu. Derken saat çeyreği vurdu; artık vakit gelmişti. Hayalet

kendi kendine kıkırdarak köşeyi döndü, fakat döner dönmez acıklı bir dehşet iniltisiyle geri çekildi ve uzun, kemikli elleriyle rengi atan yüzünü sakladı. Tam karşısında korkunç bir tayf, bir heykel gibi hareketsiz ve bir kaçığın rüyası gibi canavarca dikiliyordu! Baş kel ve parlak, yüzü yuvarlak, tombul ve beyazdı; haince bir gülüşle biçimlenen yüz hatları sanki ebedî bir sırtışa dönmüştü. Gözlerinden kızılca huzmeler uğruyor, ağzı geniş bir ateş kuyusunu andırıyor, kendininki gibi çirkin mi çirkin giysisi sesiz bir kar yağışı gibi dev gövdesini örtüyordu. Göğsünde eski yazıyla yazılmış, belki utanç belgesi, çılgın günahların kaydı veya korkunç suçlar takvimi olan tuhaf bir yafta vardı. Sağ elinde ışıldayan çelik bir palayı havada tutuyordu.

Daha önce hiç hayalet görmediğinden doğal olarak son derece ürkmüştü; korkunç hortlağa ikinci kez çabucak göz atarak odasına sıvıştı, fakat giderayak upuzun kefenine bastığı yetmiyormuş gibi, sabahleyin başuşağın bulduğu paslı hançerini de sonunda bakanın süvari çizmesinin içine düşürdü. Dairesinin mahremiyetine sığınır sığınmaz kendini küçük ot yatağına attı ve başını örtülerin altına gizledi. Fakat bir süre sonra ünlü cesur Canterville ruhu kendini hissettirmeye başlayınca, gün ağarır ağarmaz gidip şu öteki hortlakla konuşmayı kararlaştırdı. Ve tam tepeler şafakla gümüşe çalarken, iki hayaletin ne de olsa birden daha iyi olduğu ve yeni arkadaşının yardımıyla ikizlerin hakkından daha güvenle gelebileceğini düşünerek, ona rastladığı yere döndü. Fakat orada feci bir manzarayla karşılaştı. Oyuk gözlerinin feri gittiği, ışıltılı pala elinden düştüğü ve kendisi de gergin ve rahatsız bir edayla duvara yaslandığına göre Hayalet'e belli ki bir şeyler olmuştu. Hemen ileri atılıp onu kollarıyla tuttu, ama bu sefer de başka bir felaket oldu ve tayfın başı düşüp yerde yuvarlandı, vücudu boylu boyunca devrildi ve bizim Hayalet, ayaklarının dibinde bir saplı süpürge, bir et

satırı ve içi oyulmuş bir şalgam olduğu halde, elinde beyaz bezden bir yatak perdesiyle kalakaldı! Bu acayip değişime bir anlam veremeyerek telaşla yaftayı kapı. Sabahın boz ışığında şu korkulu sözleri okudu:

OTIS HAYALETİ

Yegâne Hakiki ve Sahici Hayalet.

Taklitlerinden İmtina Ediniz.

Başka Benzeri Yoktur.

Bir anda her şey aydınlandı. Kandırılmış, aldatılmış, tuzağa düşürülmüştü! Gözlerine eski Canterville bakışı gelip oturdu; dişetlerini gıcırdattı ve solgun ellerini başının üstüne kaldırarak, Eskiçağ okulunun tumturaklı ifade tarzıyla, horoz kutlu borusunu iki kez öttürdüğünde kanlı işlerin işleneceğine ve Cinayet'in sessiz ayaklarla kol gezeceğine ant içti.

Bu korkunç yemini yeni etmişti ki, uzaktaki bir çiftlik evinin kırmızı kiremitli damında bir horoz öttü. Hayalet pes ve buruk bir kahkahayla uzun uzun gülerek bekledi. Fakat saatlerce beklemesine rağmen, tuhaflik bu ya, horoz bir daha ötmedi. Saat yedi buçukta hizmetçilerin gelişiyle korkulu nöbetinden vazgeçmek zorunda kaldı ve beyhude yeminini, şaşırان hedefini düşünerek ağır adımlarla odasına döndü. Orada son derece hazzettiği kadim şövalyelik kitaplarına başvurdu ve onunkine benzeyen tüm yeminlerde horozun ikinci kez mutlaka öttüğünü öğrendi. "Şu münasebetsiz kuşun boynu devrilsin," diye homurdandı. "Eskiden olsaydı güçlü mızrağımı gırtlığına geçirir ve ruhunu teslim etse bile onu orada öttürürdüm!" Sonra kurşundan rahat bir tabuta çekildi ve akşama kadar oradan çıkmadı.

IV

Ertesi gün fena halde bitkin ve yorgundu. Son dört haftanın korkunç heyecanı etkisini göstermeye başlıyordu. Sinirleri tamamen harap olduğundan artık en ufak bir ses onu irkiltmeye yetiyordu. Beş gün boyunca odasından ayrılmadı ve sonunda kütüphanedeki kan lekesinden vazgeçmeye karar verdi. Otis ailesi bunu istemiyorsa hak etmiyor demektir. Zaten maddi varlık âlemine ait düşük insanlar oldukları, duyuşal hadiselerin sembolik değerini anlamaktan çok uzak kaldıkları belliydi. Hayalî varlıklar ve semavi bedenlerin gelişimi elbette bambaşka bir meseleydi ve pek de kendi denetiminde olduğu söylenemezdi. Haftada bir kere koridorda belirmesi ve her ayın ilk ve üçüncü çarşambası şu büyük cumba penceresinden bir şeyler gevelemesi onun için kutsal bir vazifeydi; itibarına leke düşürmeden bu yükümlülükleri nasıl geride bırakacağını bilmiyordu. Sağlığında çok kötülükler yaptığı doğrudur doğru olmasına, ama tabiatüstü âlemle ilgili her konuda son derece sorumluydu. Dolayısıyla peş peşe üç cumartesi koridoru her zaman olduğu gibi gece yarısıyla üç arasında arşınlamaya devam etti ve görülüp duyulmasın diye her türlü tedbiri aldı. Çizmelerini çıkararak kurt yeniği eski döşeme tahtalarında olabildiğince hafif yürüdü, siyah kadifeden büyük pelerinini kuşandı ve zincirlerini yağlamak için Doğan Güneş Yağlayıcısı'nı kullanmayı ihmal etmedi. Özellikle son korunma yöntemini benimsemekte hayli zorlandığını itiraf etmem gerek. Fakat ailenin yemekte olduğu bir akşam Mr. Otis'in yatak odasına gizlice girerek şişeyi aşırıldığı doğrudur. Başlangıçta gururuna biraz dokunduyorsa bile icadın övgüye değer olduğunu sonradan kendisi de kabul etti; üstelik bir ölçüde amacına hizmet ettiği de bir gerçektir. Her şeye rağmen onu

taciz etmeyi sürdürdüler. Koridora sürekli olarak ip geriyorlar, o da karanlıkta ona takılıyordu. “Kara Isaac ya da Hogley Ormanı Avcısı” rolüne uygun olarak giyindiği bir keresinde de, ikizlerin Duvar Halılı Salon’dan meşin merdivenin başına kadar yeri yağlamaları yüzünden fena halde düştü. Bu son hareket onu o kadar kızdırdı ki, şerefini ve toplumsal mevkisini kurtarabilmek için nihai bir teşebbüste bulunmaya ve ertesi gece, “Pervasız Rupert ya da Başsız Kont” adındaki namlı karaktere bürünerek küstah küçükleri ziyaret etmeye karar verdi.

Bu kılıkta ortaya çıkmayalı yetmiş yıldan fazla olmuştu; bir başka deyişle, şirin Lady Barbara’yı bu şekilde korkutup onun şimdiki Lord Canterville’in büyükbabasıyla nişanı aniden bozmasına ve böylesine korkunç bir hayaletin alacakaranlıkta taraçayı arşınlamasına göz yuman bir aileden biriyle onu hiçbir gücün evlendiremeyeceğini ilan ederek, yakışıklı Jack Castleton’la Gretna Green’e¹ kaçmasına sebep olduğundan beri. Zavallı Jack bundan sonra Wandsworth Common Park’ında Lord Canterville tarafından bir düelloda vurulmuş, Lady Barbara da o yıl bitmeden Tunbridge Wells kasabasında kederinden ölmüştü. Yani teşebbüsü her bakımdan büyük bir başarıyla neticelenmişti. Fakat bir sıkıntı vardı, o da “makyaj”ının son derece zahmetli oluşuydu – tabii tabiatüstü âlemin, ya da daha bilimsel bir ifade kullanmak gerekirse, tabiat âleminin yüksek mertebelerindeki en büyük esrarlardan biriyle alakalı olarak böyle bir tiyatro deyişini kullanmama müsaade buyurulursa. Dolayısıyla hazırlanması tamı tamına üç saatini aldı. Nihayet işini bitirdiğinde görünüşü pek memnuniyet vericiydi. Kuşamına uygun ola-

1. Güney İskoçya’da İngiltere sınırına yakın bir kasaba. Tarihte bir dönem kaçak evlenmek isteyenlerin tercih ettiği bir yer olmuş, İskoç yasalarının değişmesiyle bu özelliğini yitirmişti. (Ç.N.)

rak giydiği koca binici çizmeleri az biraz büyüktü ve iki süvari tabancasından yalnızca birini bulabilmişti; fakat onun dışında görünüşünden gayet hoşnuttu ve saat biri çeyrek geçe duvar kaplamalarının arasında usulca süzülerek koridorda ilerlemeye başladı. İkizlerin odasına ulaştığında, ki duvar örtülerinin rengi itibarıyla Mavi Yatak Odası dendiğini hatırlatmam gerek, kapının aralık olduğunu gördü. Etkili bir giriş yapma isteğiyle bir hışım içeri dalacaktı ki, koca bir testi dolusu su başından aşağı boşalarak onu iliklerine kadar ıslattı, testinin kendisi de birkaç santim farkla sol omzunu sıyırdı. Tam o anda dört direkli yataktan tüyler ürpertici tiz kahkaha sesleri yükseldi. Sinirlerinin uğradığı bu ağır saldırı karşısında apar topar kaçarak odasına dönen Hayalet ertesi gün şiddetli bir soğuk algınlığıyla yataktan çıkamadı. Olup bitenlerle ilgili onu teselli eden tek şey başını da yanında götürmemiş olmasıydı, aksi halde sonuç çok daha vahim olabilirdi.

Artık şu densiz Amerikalı aileyi ürkütme umudunu tamamen yitirmiş ve cereyanda kalma korkusundan boğazında kalın kırmızı bir fular, ikizlerin saldırısına uğrama ihtimaline karşı da elinde küçük bir arkebüz, koridorlarda kural olarak kumaş terliklerle sessizce dolaşmaya razı gelmişti. Ona rağmen 19 Eylül'de son bir darbe daha aldı. Nasıl olsa tacize uğramayacağından gayet emin olarak alt kattaki büyük giriş holüne inmiş ve şimdi Canterville aile resimlerinin yerinde duran, Birleşik Devletler bakanıyla karısının, Saroni¹ tarafından çekilmiş büyük boy fotoğraflarına bakıp gülerек kendi kendine eğleniyordu. Kilise mezarlığı küfüyle benekli uzun bir kefen şeklinde sade ama derli toplu bir giyimi tercih etmiş, çenesini de sarı

1. Kanadalı fotoğrafçı Napoleon Sarony (1821-1896): New York'ta birçok aktör ve aktrisi fotoğraflamakla kalmamış, Oscar Wilde'in ABD gezisindeki konferansları için de tanıtım fotoğrafları çekmişti. (Ç.N.)

bir bez parçasıyla bağlamıştı ve elinde küçük bir fenerle bir mezarcı küreği vardı. Aslında tam da “Mezarsız Jonas ya da Chertsey Barn’lı Ceset Hırsızı” rolüne uygun giyinmişti, yani komşuları Lord Rufford’la kavgalarının asıl sebebi olduğu için Canterville’lerin çok iyi hatırlayacakları şu karaktere. Sabaha karşı saat iki buçuktu ve anladığı kadarıyla kimsede bir kıpırtı yoktu. Gelgelelim, kan lekesinden hiç iz kalmış mı diye bakmak için kütüphaneye doğru salına salına giderken, kollarını başlarının üstünde delice sallayan iki gölge karanlık bir köşeden uğrayıverdi ve kulağına doğru, “BÖÖ!” diye cırladı.

Telaşın pençesinde merdivene doğru koşturan Hayalet orada da onu büyük bir bahçe sulama pompasıyla bekleyen Washington Otis’i buldu. Düşmanlarıyla dört bir yandan kuşatılmış ve neredeyse kısıtılmış olarak neyse ki yanmayan büyük demir sobanın içinde kayboldu, borulardan ve bacalardan geçmek zorunda kaldı; odasına döndüğünde feci şekilde kirli, darmadağın ve çaresiz bir haldeydi.

Bundan sonra hiçbir gece devriyesinde görülmedi. İlkizler onu kaç defa bekleyip anne babalarını, uşakları kızdırmak pahasına her gece koridorlara ceviz kabukları saçtılsa da nafiye. Hayalet’in bir daha ortaya çıkmayacak şekilde incindiği gün bir aşikârdı. Sonunda Mr. Otis birkaç yıldır mensubu olduğu Demokrat Parti’nin tarihi hakkındaki büyük eseri üstünde çalışmaya döndü; Mrs. Otis bütün yöreyi hayran bırakan nefis bir kızarmış istiridye pikniği düzenledi; oğlanlar lakros, *euchre*,¹ poker gibi Amerikalıların milli oyunlarına daldılar; Virginia da, tatilinin son haftasını Canterville Chase’de geçirmeye gelen genç

1. Lakros, uzunca bir sopanın ucundaki fileli keseyle oynanan bir saha oyunudur; iki rakip takım bunların yardımıyla topu karşı kaleye atmaya çalışır. *Euchre*, kozlu bir iskambil oyunudur. (Ç.N.)

Cheshire dükünün refakatinde, midillisiyle gezmelere çıktı. Hayalet'in gitmiş olduğu varsayılıyordu; hatta Mr. Otis, Lord Canterville'e bu yönde bir mektup bile yazmış ve ondan, habere çok sevindiğini ifade eden ve bakanın saygıdeğer karısına tebriklerini ileten bir cevap almıştı.

Ne var ki Otis ailesi yanılıyordu; çünkü Hayalet hâlâ evdeydi ve artık neredeyse malul bir durumda olsa bile işin peşini bırakmaya hiç niyetli değildi – hele ki misafirlerin arasında, zamanında Albay Carbury'yle yüz poundluk bir bahse tutuşarak Canterville Hayaleti'yle zar atacağını iddia eden, ertesi sabah da oyun odasının döşemesinde felç geçirmiş olarak çaresizlik içinde yataarken bulunan ve çok ileri yaşlara kadar ölmemekle beraber ömrü boyunca bir daha “düşüş”ten başka söz söyleyemeyen Lord Francis Stilton'un küçük yeğeni, genç Cheshire dükünün olduğunu öğrendikten sonra. O vakitler elbette iyi bilinen hikâyeyi, iki asil ailenin duygularına hürmeten, hasıraltı etmek için elden gelen yapılmıştı. Bununla birlikte, hadiseyle bağlantılı tüm gelişmelerin tam bir anlatımı Lord Tattle'ın *Naip Prens ve Arkadaşlarına Dair Hatıralar*'ında bulunacaktır. Konuya dönersek Hayalet, Stilton'lar üstündeki nüfuzunu yitirmedikçe göstermek için doğal olarak büyük bir heyecana kapıldı. Ne de olsa birbirleriyle uzaktan akraba sayılırlardı; kendi sülalesinden birinci derecede kuzeni *en secondes nocés*¹ olarak Sieur² de Bulkeley'le evlenmişti ki, herkesin bildiği üzere, Cheshire düklerinin soyu ona dayanır. Bu vesileyle, Virginia'nın küçük âşığına “Vampir Münzevi ya da Kanserli Keşiş” rolünde belirmenin hazırlıklarına girişti. O kadar korkunç bir gösteriydi ki bu,

1. (Fr.) İkinci eş. (Ç.N.)

2. Fransızların “sir” karşılığında kullandıkları bir unvan. (Y.N.)

yaşlı Lady Startup 1764'ün ölümçül yılbaşı gecesi ona şahit olduğunda kulak tırmalayan feci bir ciyaklamayla kendini koyuvererek şiddetli bir felce tutulmuş, üç gün sonra ölmeden önce de en yakın akrabaları olan Canterville'leri mirasından mahrum ederek tüm parasını Londra'daki eczacısına bırakmıştı. Fakat Hayalet'in ikizlerden duyduğu dehşet son anda odasından çıkmasına mâni oldu ve böylelikle küçük düğ, Kraliyet Yatak Odası'ndaki büyük tüylü karyola tentesinin altında huzur içinde uyuyarak Virginia'nın rüyasını gördü.

V

Bundan birkaç gün sonra Virginia, kıvrıkcık saçlı kavalyesiyle at binmeye gittiği Brockley meralarında bir çitten geçmeye çalışırken elbisesini öyle fena yırttı ki, eve dönüşte kimseye görünmemek için arka merdivenden üst kata çıkmak istedi. Tam Duvar Halılı Salon'un önünden koşarken, nedense açık duran kapıdan içeride birini görür gibi oldu ve onu, bazen işlerini buraya getiren annesinin hizmetkârı olduğunu sanarak, elbisesini tamir edebilir mi diye sormak için başını uzattı. Tabii Canterville Hayaleti'ni görünce neye uğradığını şaşırdı! Hayalet pencerenin başında oturuyor, bozuk bir altın rengine dönen sararmış yaprakların havada uçuşmasını, kızaran yaprakların yol boyunca delice dans etmesini seyrediyordu. Başını eline yaslamıştı ve derin bir bunalmılda olduğu her halinden anlaşılıyordu. Gerçekten de o derece üzgün ve perişan görünüyordu ki, başta kaçıp kendini odasına kilitlemek isteyen küçük Virginia'nın yüreği acımayla doldu ve Hayalet'i avutmak istedi. Büyük bir melankolinin pençesindeki Hayalet, hafifçecik adımlarla yaklaşan Virginia'nın onunla konuşana kadar orada olduğunu fark etmedi bile.

“Senin için çok üzgünüm,” dedi Virginia, “ama ağabeylerim yarın Eton’a dönüyorlar. Uslu durmaya devam edersen kimse canını sıkmaz.”

Onunla konuşmaya cüret eden şirin küçük kıza dönüp hayretle bakan Hayalet, “Benden uslu durmamı istemen saçma,” diye karşılık verdi, “hem de çok saçma. Eğer kastettiğin zincirlerimi şakırdatmam, anahtar deliklerinden homurdanmam, geceleri ortalıkta dolaşmamsa bunları yapmadan edemem. Benim varoluş sebebim zaten bu.”

“Böyle varoluş sebebi olmaz. Ayrıca çok fena biri olduğunu da biliyorsun. Mrs. Umney daha ilk geldiğimiz gün karını öldürdüğünü anlattı.”

Hayalet asabi asabi, “Eh, bunu inkâr edemem,” dedi, “ama bizimki tamamen bir aile meselesiydi ve kimseyi ilgilendirmiyordu.”

Bazen dindarların tatlı ağırbaşlılığını takınan ve bunu New England’lı¹ eski atalarından birinden kapmış olan Virginia, “Birini öldürmek çok yanlış bir şey,” dedi.

“Ah, soyut ahlakın yavan katılığından nasıl nefret ediyorum! Karım çok sıradan biriydi; ne fırfırlı yakalarını düzgün kolalardı ne de yemek yapmaktan anlardı. Hogley Korusu’nda bir erkek geyik vurmuştum, iki yaşında nefis bir avdı; ve biliyor musun onu masaya nasıl getirdi? Ama artık bunun bir önemi yok, hepsi geride kaldı. Ayrıca, onu ne kadar öldürmüş olsam da, ağabeylerinin beni aç bırakmaları zannımca hiç hoş değildi.”

“Aç mı bıraktılar? Öyle mi, Sayın Hayalet, yani Sir Simon demek istiyorum, aç mısın? Çantamda bir sandviç var. İster misin?”

“Hayır, teşekkür ederim. Artık hiç yemiyorum, ama yine de çok nazıksın; ayrıca şu berbat, kaba, hoyrat ve düzenbaz aileden de çok daha iyisin.”

1. XVII. yüzyıl ortalarında ağırlıklı olarak dindar İngiliz Protestanların yerleştiği bölge; günümüz ABD’sinin Kuzeydoğu eyaletlerini oluşturur. (Ç.N.)

Virginia ayaklarını yere vurarak, "Yeter!" diye bağırdı. "Kaba, berbat, hoyrat olan sensin. Düzenbazlığa gelince, kütüphanedeki kan lekesini yenilemek için kutumdaki boyaları senin çaldığını biliyorum. Önce en parlak dahil, tüm kırmızılarımı aldığın için günbatımlarını boyayamaz hale geldim; sonra zümrüt yeşiliyle krom sarısını aldın, sonunda da çivit mavisi ve Çin beyazından başka bir şey kalmadığı için bana her zaman iç karartıcı gelen ve boyaması hiç kolay olmayan mehtap manzaraları yapmak zorunda kaldım. Çok kızdığım halde seni hiç ele vermedim ama bütün bunlar ne kadar saçma; zümrüt yeşili bir kan lekesini kim görmüş?"

Hayalet ezik bir sesle, "Haklısın galiba," dedi, "ama başka ne yapabilirdim? Bugünlerde gerçek kan bulmak çok zor. Hem bütün bunları Paragon Deterjanı'yla ağabeyin başlattığı için ben de boyalarını almamak için bir neden görmedim. Renklere gelince, bu her zaman bir zevk meselesidir; sözgelimi, Canterville'lerin kanı mavidir, hem de İngiltere'nin en mavisi. Fakat siz Amerikalıların böyle şeylere aldırmadığınızı biliyorum."

"Hiçbir şey bildiğin yok, ama bence Amerika'ya göç edip kendini geliştirebilirsin. Babam sana seve seve serbest geçiş hakkı tanıyacaktı. Ayrıca, her türlü alkollü içki ve mamullerinden ne kadar ağır vergi alınsa da Gümrük Dairesi'nde bir sıkıntı yaşamazsın; oradaki memurların hepsi Demokrat'tır. New York'a kapağı attın mı da büyük bir başarıya ulaşacağından emin olabilirsin. Bir büyükbabaya sahip olmak için yüz bin dolar verecek, bir aile hayaleti için de çok daha fazlasını gözden çıkaracak bir sürü insan tanıyorum orada."

"Amerika'yı seveceğimi zannetmem."

Virginia alaycılıkla, "Herhalde harabelerimiz ve antikalarımız olmadığından," dedi.

Hayalet, "Harabe yok! Antika yok!" diye karşılık verdi. "Donanmanız ve adabımuaşeretiniz var ya."

“Öyleyse iyi akşamlar; ikizlerin bir hafta daha tatil yapmaları için babamla konuşayım.”

Hayalet, “Lütfen gitme, Miss Virginia,” diye feryat etti. “Çok yalnızım ve mutsuzum, ne yapacağımı gerçekten bilmiyorum. Uyumak istiyorum, ama uyuyamıyorum.”

“Ne saçma! Yatağa gidip muma üfleme yeter. Asıl zor olan uyanık kalmak, özellikle kilisede; ama uyumak öyle mi? Pek zeki olmasalar da bebekler bile bilir bunu.”

Hayalet efkârla, “Üç yüz yıldır gözüme uyku girmemi,” diye hayıflanınca Virginia’nın güzel mavi gözleri kocaman açıldı. “Üç yüz yıl oldu uyumayalı ve artık çok yorgunum.”

Virginia son derece ciddileşti ve küçük dudakları gül yaprakları gibi titremeye başladı. Hayalet’e yaklaşıp yanında diz çöktü ve başını kaldırıp yaşlı, solgun suratına baktı.

“Zavallı, zavallı Hayalet,” diye mırıldandı. “Yatacak yerin mi yok?”

Hayalet kısık, dalgın bir sesle, “Çok uzakta, çam ormanının ilerisinde küçük bir bahçe var,” dedi. “Otları güre ve yüksektir, baldıranotlarının iri beyaz yıldızlara benzer çiçekleri vardır ve bülbülleri gece boyu şakır. Gece boyu şakırken bülbüller, soğuk billur ay aşağı bakar ve porsuk ağacı dev kollarını uyuyanların üstüne doğru açar.”

Gözleri yaşla buğulanan Virginia elleriyle yüzünü sakladı.

“Ölüm Bahçeleri’nden söz ediyorsun,” diye fısıldadı.

“Evet, Ölüm. Ölüm ne güzel olmalı. Yumuşacık kahverengi toprakta yatıp sessizliği dinlerken başının üstünde otların rüzgârla salınması. Ne dünün, ne yarının olması. Zamanı unutmak, hayatı affetmek, huzura ermek. Bana sen yardım edebilirsin. Bana Ölüm evinin kapılarını açabilirsin. Sevgi her zaman seninle çünkü; ve Sevgi, Ölüm’den daha güçlüdür.”

Virginia titreyerek baştan ayağa buz gibi ürperdi ve

bir süre sessizlik çöktü. Korkunç bir rüyada gibi hissediyordu.

Sonra Hayalet rüzgârın iç geçirmesine benzeyen bir sesle tekrar konuştu.

“Kütüphanenin penceresindeki eski kehaneti hiç okudun mu?”

Küçük kız başını kaldırarak, “Hem de defalarca,” dedi. “Hepsi aklımda. Okuması zor, tuhaf siyah harflerle yazılmış. Sadece altı satır var:

Altın kız koyunca
duayı günahın dudaklarına,
Meyvelerince kısır badem
Ve çocuğun gözü olunca hem,
Tüm eve şükûnet gelecek,
Conterville huzuru bilecek.

Ama ne anlama geldiklerini bilmiyorum.”

Hayalet efkârla, “Gözyaşlarım yok, o yüzden günahlarım için benimle birlikte ağlamalısın; inancım yok, o yüzden ruhum için benimle birlikte ağlamalısın,” dedi. “Eğer her zaman tatlı, iyi kalpli ve sevecen biri olduysan o zaman Ölüm Meleği bana merhamet edecektir. Karanlıkta ürkütücü şekiller göreceksin, kötü sesler fısıldanacak kulağına; ama cehennem güçleri küçük bir çocuğun saflığına üstün gelemeyeceğinden sana zararları olmayacaktır.”

Kız bir şey demeyince Hayalet onun kurdeleli altın saçlarına bakarak çılgın bir umutsuzluk içinde ellerini ovuşturdu. Derken Virginia ansızın ayağa kalktı; beti benzi atmıştı ve gözlerinde garip bir ışıltı vardı. “Korkmuyorum,” dedi kararlılıkla. “Melekten sana merhamet etmesini isteyeceğim.”

Hayalet zayıf bir sevinç çılgılığıyla yerinden doğrulup kızın başını tuttu ve eskilere ait bir zarafetle eğilerek

onu öptü. Parmakları buz gibi olmasına, dudakları ateş gibi yanmasına rağmen Virginia loş salonda önüne düşen Hayalet'ten ürkmedi. Solmuş yeşil duvar halısına nakışla küçük avcılar işlenmişti. Püsküllü borularına üfleyen bu avcılar küçük elleriyle geri dönmesini işaret ediyorlardı. "Geri dön, küçük Virginia!" diye bağııyorlardı. "Geri dön!" Fakat Hayalet elini daha da sıkı tutuyor, o da avcılarını görmemek için gözlerini kapatıyordu. Kertenkele kuyruklu ve patlak gözlü korkunç canavarlar oymalı şömineden ona doğru gözlerini kırptırıyor, "Dikkat et, küçük Virginia! Dikkat et! Seni bir daha hiç görmeyebiliriz," diye sesleniyorlardı. Fakat Hayalet daha da hızlı ilerliyor, Virginia da onlara kulaklarını tıkıyordu. Salonun ucuna vardıklarında Hayalet durdu ve kızın anlayamadığı bir şeyler mırıldandı. Gözlerini açtığı anda karşıdaki duvar bir sis bulutu gibi yavaş yavaş dağıldı ve önünde kocaman kapkara bir mağara belirdi. Acı, soğuk bir yel onları kuşatırken bir şey elbisesine asılır gibi oldu. Hayalet, "Acele et, acele et," diye haykırdı, "yoksa çok geç olacak." Bir saniye sonra duvar kaplaması arkalarından kapanmıştı; Duvar Halılı Salon artık ıssızdı.

VI

On dakika kadar sonra çay zili çaldı ve Virginia aşağı inmeyince Mrs. Otis, haber vermesi için uşaklardan birini gönderdi. Fakat az sonra dönen uşak Miss Virginia'yı hiçbir yerde bulamadığını söyledi. Kızının akşam sofrası için her akşamüstü çiçek toplama alışkanlığında olduğunu bilen Mrs. Otis başta telaşlanmadı, fakat saat altıyı vurduğu halde Virginia hâlâ ortaya çıkmayınca gerçekten huzursuzlanmaya başladı ve dışarıya bakmaları için oğlanları gönderdi, kendi de Mr. Otis'le birlikte evin her odasını araştırdı. Oğlanlar altı buçukta, hiçbir

yerde kız kardeşlerinin izine rastlayamadıklarını söyleyerek döndü. Artık herkes büyük bir heyecana kapılarak ne yapacağını şaşırmişti ki, Mr. Otis bir anda, bir Çingene tayfasına parkta konaklamaları için birkaç gün önce izin verdiğiğini hatırladı. Dolayısıyla hiç gecikmeden Çingenelerin olduğunu bildiği Blackfell Hollow vadisine doğru yola koyuldu ve yanına da büyük oğluyla çiftlikten iki uşak aldı. Endişeden neredeyse çılgına dönen küçük Cheshire dükü onlara katılmak için yalvardıysa da Mr. Otis, olur da bir itiş kakış yaşanır diye izin vermedi. Fakat konak yerine varınca Çingenelerin gitmiş olduğunu gördüler; hatta ateşin hâlâ yandığına ve birkaç tabağın otların üstünde bırakıldığına bakılırsa apar topar ayrıldıkları anlaşılıyordu. Washington'la iki adamını yöreyi araştırmaları için gönderen Mr. Otis alelacele eve döndü ve ilçedeki tüm polis müfettişlerine birer telgraf yollayarak, serseriler veya Çingenelerce kaçırılan küçük bir kızı aramalarını haber verdi. Ardından atının getirilmesini istedi ve karısıyla üç oğlanın sofraya oturmaları için ısrar ettikten sonra bir seyisle Ascot yoluna çıktı. Fakat daha ancak birkaç mil gitmişti ki, küçük dükün yüzünü al basmış ve şapkasız olarak midillisiyle peşleri sıra geldiğini fark etti. Oğlan nefes nefese, "Çok özür dilerim, Mr. Otis," dedi, "ama Virginia ortada yokken yemek yiyemezdim. Lütfen bana kızmayın; geçen yıl sözlenmemize müsaade etseydiniz bunların hiçbiri yaşanmazdı. Beni geri göndermeyeceksiniz, değil mi? Gidemem! Gitmem!"

Bakan, yakışıklı yaramaza gülümsemeden edemedi; çocuğun Virginia'ya olan bağlılığı onu çok duygulandırmıştı. Atından aşağı doğru eğilerek oğlanın omuzlarına sevecenlikle hafifçe vurdu ve, "Pekâlâ, Cecil, geri dönme-yeceksen benimle geleceksin demektir, ama önce sana Ascot'tan bir şapka bulmalıyız," dedi.

Küçük dük gülerken, "Şapkayı ne yapayım? Ben Virginia'yı istiyorum!" diye feryat edince birlikte atlarını

dörtlü istasyona sürdüler. Mr. Otis orada istasyon şefine, peronda Virginia'nın tarifine uyan birini gören olmuş mu diye sorduysa da kızından bir haber alamadı. Fakat şef sağa sola telgraflar çektikten sonra, kız için tetikte olacaklarına onu temin etti. Tam kepenklerini indirmek üzere olan bir manifaturacıdan küçük düke bir şapka almalarının ardından dört mil ötede, yakınındaki açık araziyle Çingenelerin meşhur bir uğrak yeri olduğu söylenen Bexley köyüne gittiler. Buradan sorumlu polis memurunu yatağından kaldırdıktan, ama ondan da herhangi bir bilgi alamadıktan ve arazinin tamamını taradıktan sonra artık atlarını gerisingeri eve doğru sürdüler ve saat on bir civarında yorgunluktan perişan ve umutsuzluğa neredeyse yenik düşmüş olarak Chase'e ulaştılar. Yol kapkaranlık olduğu için Washington'la ikizler girişteki kulübede fenerlerle bekliyorlardı. Virginia'dan en ufak bir iz yoktu. Brockley meralarında yakalanan Çingenelerin de yanında değildi ve Çingeneler ani gidişlerini Chorton Fuarı'nın gününü şaşırdıkları, geç kalmaktan korktukları için apar topar yola koyuldukları gerekçesiyle açıklamışlardı. Gerçekten de Virginia'nın ortadan kayboluşunu duyduklarına üzülmüşlerdi; Mr. Otis'in kendi arazisinde konaklamalarına izin vermesinden dolayı ona büyük bir minnettarlık duyuyorlardı, hatta aramalara yardım etmeleri için içlerinden dört kişiyi geride bırakmışlardı. Sazan havuzu taranmış ve bütün Chase arazisine adamakıllı bakılmış, ama herhangi bir netice alınamamıştı. Virginia'yı en azından o gece için bulamayacakları artık aşikârdı; bunu anlayan Mr. Otis ve oğlanlar, peşlerinde iki at ve midilliyle seyyis olduğu halde, eve döndüler. Hizmetçiler büyük salonda korku içinde toplanmış, dehşet ve kaygıdan aklını kaçırmak üzere olan Mrs. Otis de kütüphanede bir kanepeye uzanmıştı, ihtiyar kâhya kadın da onun alınına kolonya sürüyordu. Mr. Otis derhal bir şey yemesini istedi ve bütün kafiye için sofranın

kurulması talimatını verdi. Kimse doğru dürüst konuşmadığından ve kız kardeşlerine bayılan ikizler bile korkuya yenik düştüklerinden yemeğe kasvetli bir hava hâkimdi. Herkes yedikten sonra Mr. Otis, küçük dükün yakarışlarına rağmen, herkesin yatmasını emretti ve o gece için artık elden bir şey gelmeyeceğini, ertesi sabah Scotland Yard'a telgraf çekerek derhal birkaç dedektif göndermelerini isteyeceğini söyledi. Tam yemek salonundan çıkarlarken ve on ikiyi çalan saat kulesi son vuruşunu yaparken bir gümbürtü ve ani, tiz bir çığlık sesi geldi; kulakları çınlatan ürkünç bir yıldırımla ev sarsıldı, sıra dışı bir müzik havada süzölmeye başladı, merdivenin yukarısında bir ahşap pano büyük bir gürültüyle yerinden koptu ve Virginia, rengi atmış ve bembeyaz kesilmiş bir halde, elinde bir kutuyla sahanlıkta belirdi. Göz açıp kapayana kadar herkes koşarak çevresini almıştı bile. Mrs. Otis onu kollarıyla çılgınca sararken dük şiddetli buselere boğuyor, ikizler de bu yumağın etrafında delice bir savaş dansı yapıyorlardı.

Kızının kendilerine budalaca bir oyun oynadığını düşünen Mr. Otis büyük bir kızgınlıkla, "Tanrım, nerelerdesin çocuk! Nerelerdeydin?" diye söylendi. "Cecil'le seni aramadığımız yer kalmadı, annen korkudan az daha ölüyordu. Bir daha böyle bir eşek şakası yaptığını görmeyeyim."

Oynayıp zıplayan ikizler, "Hayalet hariç! Hayalet hariç!" diye ciyakladılar.

Mrs. Otis, "Canım kızım, Tanrı'ya şükür bulduk seni. Bu daha yanımdan hiç ayrılma, olur mu?" diye mırıldanarak hala titreyen çocuğunu öptü ve birbirine girmiş altın saçlarını düzeltti.

Virginia, "Baba," dedi sakince, "Hayalet'in yanındaydım. Oldu, gelip onu görmelisiniz. Çok kötülük yapmıştı, ama yaptıkları için artık gerçekten pişmandı. Ölmeden önce bana bu güzel mücevher kutusunu verdi."

Bütün aile sessiz bir hayretle ona bakakaldı, ama Virginia son derece ağırbaşlı ve ciddiydi. Sonra dönerek herkesi duvar kaplamasındaki boşluktan dar, gizli bir dehlize soktu. Washington masadan kapıldığı bir mumla arkalarından geliyordu. Sonunda paslı mihlar çakılmış kocaman meşe bir kapıya vardılar. Virginia dokununca ağır menteşeli kapı geriye doğru açıldı ve aile kendini alçak kemerli tavanı, minik mazgal penceresiyle küçük bir odada buldu. Duvarda büyükçe demir bir halka, ucundaki zincirde de yere boylu boyunca uzanmış, tam yetişemeyeceği bir noktadaki antika tahta tabağa ve ibriğe etsiz uzun parmaklarıyla uzanmaya çalışan cılız bir iskelet vardı. İçindeki yeşil küfe bakılırsa ibrik belli ki bir zamanlar suyla doluydu. Tabakta da bir toz yığınının başka bir şey yoktu. Virginia iskeletin başında eğildi ve öbür aile fertleri sırrını şimdi anladıkları korkunç trajediyi şaşkınlıkla izlerken, küçük ellerini bitiştirerek sessizce dua etmeye başladı.

Evin hangi kanadında olduklarını anlamak için pencereden bakan ikizlerden biri ansızın, “Şuna bakın!” diye bağırdı. “Şuna bakın! Şu yaşlı cansız badem ağacı çiçek açmış. Ay ışığında bile çiçeklerini açıkça görebiliyorum.”

Ayağa kalkıp yüzüne güzel bir ışık vuran Virginia ağırbaşlılıkla, “Tanrı onu affetti,” dedi.

Genç düğ, “Sen nasıl bir meleksin!” diyerek kolunu boynuna doladı ve onu öptü.

VII

Bu ilginç gelişmelerden dört gün sonra, gece saat on bir sularında, Canterville Chase’den bir cenaze alayı kalktı. Cenaze arabasını sekiz siyah at çekiyor, her birinin başını yukarı aşağı sallanan devede kuşu tüylerinden kocaman birer sorguç süslüyordu. Kurşun tabut altın Canterville

arması işlenmiş parlak erguvan rengi bir kumaşla örtülüydü. Cenaze ve yolcu arabalarının yanında fenerleriyle uşaklar yürüyor, bütün kafiye bu haliyle olağanüstü etkileyici görünüyordu. Topluluğun başını, cenazeye katılmak için ta Galler'den gelen ve en öndeki arabada küçük Virginia'yla oturan Lord Canterville çekiyordu. Onları Birleşik Devletler bakanı ve karısı takip ediyor; daha sonra Washington'la üç oğlan, son arabada da Mrs. Umney geliyordu. Hayatının elli yıldan fazlasını hayalet korkusuyla yaşamış olan Mrs. Umney'in onun son yolculuğunu izlemeye hakkı olduğu kabul ediliyordu. Kilise mezarlığının köşesinde, yaşlı porsuk ağacının tam altında derin bir çukur kazılmıştı ve Peder Augustus Dampier ayini büyük bir etkileyicilikle icra etti. Merasim bittikten sonra uşaklar, Canterville ailesince gözetilen köklü bir âdete uygun olarak, fenerlerini söndürdü ve tabut mezara indirilirken Virginia öne çıkarak, beyazlı pembeli badem çiçeklerinden büyükçe bir haçı üstüne bıraktı. Tam bu sırada bir bulutun arkasından beliren ay sessiz gümüş ışığıyla kilise kabristanını aydınlığa boğarken, uzak bir korulukta bir bülbül şakımaya başladı. Hayalet'in Ölüm Bahçeleri'ni nasıl anlattığını hatırlayarak gözleri yaşla buğulanan Virginia'nın dönüşte ağzını bıçak açmadı.

Ertesi sabah Lord Canterville kasabaya çıkmadan önce Mr. Otis, Hayalet'in Virginia'ya verdiği mücevherlerle ilgili olarak onunla konuşmak istedi. Takılar tam anlamıyla nefes kesiciydi; özellikle eski Venedik işi yakut kolye, XVI. yüzyıl zanaatkarlığının gerçekten üstün bir örneğiydi ve değeri o kadar büyüktü ki, kızının onu kabul etmesi gerekip gerekmediğiyle ilgili Mr. Otis'in ciddi tereddütleri vardı.

"Lordum," dedi Mr. Otis, "bu ülkede yalnızca arazilerin değil, irili ufaklı eşyaların da devredilemediğini biliyorum. Ayrıca mücevherlerin birer aile yadigârı olarak

kalması gerektiği de açık. O bakımdan bunları yanınızda Londra'ya götürmeniz ve kimi garip şartlar altında iade edilmiş şeyler olarak görmemiz için size yalvarıyorum. Kızıma gelince, o daha çocuk ve sevinerek belirtmeliyim ki, faydasız bir israfın eseri olan bu tür aksesuarlara henüz teveccüh etmiyor. Kızlığında birkaç kış mevsimini Boston'da geçirme ayrıcalığına mazhar olan ve sanat erbabı olarak hiç de küçümseyemeyeceğim Mrs. Otis'in bana ayrıca açıkladığına göre, takılar büyük bir kıymete sahipmiş ve satışa çıkarılırlarsa yüksek fiyattan alıcı bulabilirlermiş. Bu şartlarda, Lord Canterville, onların ailemden herhangi birinde kalmasının benim için ne kadar kabul edilemez olduğunu eminim anlayacaksınız. Üstelik, İngiliz aristokrasisinin itibarı açısından ne kadar münasip veya gerekli olsa bile, Cumhuriyetçilerin katı ve fikrimce, ölümsüz sadelik esaslarına göre yetişmiş insanlar bunca beyhude süs ve oyuncak neylesin? Virginia'nın, talihsiz ve dalaletle sapmış atanızdan bir hatıra olarak, kutuyu saklamak istediğini herhalde söylemeliyim. Fakat çok eski ve dolayısıyla epeyce harap olduğunu göz önüne alarak onun bu isteğini yerine getirebileceğinizi umuyorum. Kendi hesabıma, benim bir çocuğumun herhangi bir Ortaçağ tezahürüne ilgi göstermesini son derece şaşırtıcı bulduğumu itiraf etmeliyim; ben bunu ancak onun sizin Londranızın banliyölerinden birinde, Mrs. Otis bir Atina gezisinden döndükten kısa bir süre sonra doğmuş olmasıyla açıklayabiliyorum.”

Lord Canterville, gayriihtiyarı gülümsemesini saklamak için kırçıl bıyığını arada bir çekiştire çekiştire, saygıdeğer bakanın sözlerini büyük bir ağırbaşlılıkla dinledi ve konuşmasını bitirdikten sonra elini samimiyetle sıkarak, “Azizim beyefendi,” dedi, “sevimli küçük kızınız bahtsız atam Sir Simon'a büyük bir hizmette bulundu. Ben ve ailem onun hayranlık verici cesareti ve yüreklili-

ğine fazlasıyla minnettarız. Mücevherler elbette ki onun-
dur; ayrıca, kızınızı bundan mahrum bırakacak olsam,
maazallah, o şeytan bir gecede tekrar hortlar da ömrü-
mü bana zehir eder. Aile yadigârı olmalarına gelince, bir
vasiyet veya kanuni bir belgede adı geçmeyen hiçbir şey
aile yadigârı olmadığı gibi şimdiye kadar o takıların var-
lığı bile bilinmiyordu. Sizi temin ederim, başuşakta ne
kadar gözüm varsa onlarda da o kadar gözüm olabilir.
Hem zannedersen Miss Virginia büyüdüğünde öyle ziy-
netler takabildiğine sevinecektir. Ayrıca unutmayınız ki,
Mr. Otis, evi mobilyaları ve hayaletiyle birlikte satın al-
dınız. Hayalet'e ait ne varsa sizin mülkiyetinize geçmiş
sayılır; ne de olsa Sir Simon, geceleri koridorda ne işler
çevirdiyse çevirmiş olsun, kanun nazarında ölüydü ve
satış akdiyle siz de onun mallarına sahip oldunuz.”

Lord Canterville'in bu cevabına epeyce üzülen Mr.
Otis rica minnet kararını gözden geçirmesini istediye de
iyi huylu lord directti ve sonunda, Hayalet'in verdiği arma-
ğanın kızında kalması için bakanı ikna etti; nitekim Ches-
hire düşesi 1890 baharında, evliliği münasebetiyle krallı-
çenin kabul salonunda misafirlere takdim edildiğinde mü-
cevherleri herkesten büyük takdir toplayacaktı. Çünkü
Virginia yaşı erer ermez sevgilisiyle evlenmiş, bütün akıllı
küçük Amerikan kızlarının ödülü olan asalet tacını alması-
nı bilmişti. O kadar güzel bir çifttiler ve ikisi de birbirini o
kadar seviyordu ki, herkes bu izdivaca bayılmıştı; fakat
dükü yedi bekâr kızından biri için elde etmeye çalışan ve
bu amaçla tam üç pahalı akşam yemeği daveti veren ihti-
yar Dumbleton markiziyle gariptir söylemesi, Mr. Otis ha-
riç. Aslında Mr. Otis genç dükü kişisel olarak pek sevse de
fikren unvanlara karşıydı ve kendi ifadesiyle, “zevke düş-
kün aristokrasinin gevşetici tesiriyle Cumhuriyetçi sadeli-
ğin doğru ilkeleri unutulur diye bazı tedirginlikleri var”dı.
Gelgelelim, bu endişelerinin yersiz olduğu anlaşıldı ve Ha-
nover Meydanı'ndaki St. George Kilisesi'nde koluna giren

kızıyla mihraba doğru yürürken sanırım İngiltere'nin hiçbir yerinde ondan daha gururlu bir baba yoktu.

Balayı bittikten sonra dükle düşes Canterville Chase'i ziyarete geldi ve ertesi gün öğleden sonra çam ormanının yakınındaki ıssız kilise mezarlığına kadar yürüdüler. Sir Simon'un mezar kitabesine ne yazılacağı hakkında başta epeyce sıkıntı yaşanmış, fakat sonunda yaşlı centilmenin adının baş harflerine ilaveten kütüphane penceresindeki dizelerin kazınmasına karar verilmişti. Düşes yanında getirdiği nefis gülleri mezarın üstüne yaydı ve orada bir süre kaldıktan sonra dükle birlikte gezine gezine eski manastır kilisesinin harap mihrabına geldiler. Düşes yıkık bir sütuna oturdu, kocası da ayaklarının dibine uzanıp onun güzel gözlerine bakarak bir sigara içti. Derken, sigarasını birdenbire attı, karısının elini tuttu ve, "Virginia, bir kadın kocasından hiçbir şey saklamamalı," dedi.

"Sevgili Cecil! Benim senden sakladığım bir şey yok."

Dük gülümseyerek, "Evet, var," dedi. "Hayalet'in yanında kilitli kaldığında neler olduğunu bana hiç anlatmadın."

Virginia ciddiyetle, "Kimseye anlatmadım ki, Cecil," dedi.

"Biliyorum, ama belki bana söyleyebilirsin."

"Ne olur benden bunu isteme, Cecil, sana anlatamam. Zavallı Sir Simon! Ona çok şey borçluyum. Evet, gülme, Cecil, gerçekten borçluyum. Bana Hayat'ın ne olduğunu, Ölüm'ün ne anlama geldiğini ve Aşk'ın niçin ikisinden de üstün olduğunu gösterdi."

Dük yerinden doğrulup karısını sevgiyle öptü.

"Kalbin bana ait olduğu sürece sırrını istediğin kadar tutabilirsin," diye mırıldandı.

"Kalbim her zaman senin olacak, Cecil."

"Ama çocuklarımıza bir gün anlatacaksın, değil mi?" Virginia kızardı.

BÜLBÜL VE GÜL

Genç Öğrenci, "Ona kırmızı bir gül getirirsem benimle dans edeceğini söyledi, ama koca bahçemde bir tane bile yok," diye sızlandı.

Bülbül bodur bir pırnal meşesi yuvasından onu işitti ve yaprakların arasından merakla bakındı.

"Bir kırmızı gül yok koca bahçemde!" diye feryat etti Öğrenci ve güzel gözleri yaşlarla doldu. "Ah, saadet ne küçük şeylere bağlı! Bilgelerin yazdıkları her şeyi okudum ve felsefenin tüm sırlarını özümstedim, ama gel gör ki, bir kırmızı gülüm yok diye hayatım perişan oldu."

Bülbül, "Nihayet gerçek bir âşık," dedi. "Hiç tanımadığım halde geceler boyu onun şarkısını şakıdım: Geceler boyu yıldızlara onun hikâyesini anlattım da şimdi onu buldum. Saçları sümbül, dudakları arzusunun gülü kadar kırmızı; fakat sevdâ yüzünü fildişi gibi soldurmuş ve keder mührünü kaşlarına vurmuş."

Genç Öğrenci, "Prens'in yarın akşam balosu var ve katılanlar arasında sevdalım da olacak," diye mırıldandı. "Ona kırmızı bir gül getirirsem benimle gün ağarana kadar dans edecek. Bir kırmızı gül getirirsem onu kollarımda tutacağım, o da başını omzuma yaslayacak ve eli elimde kenetli olacak. Fakat bahçemde öyle bir çiçek olmadığından sevdalım bana yüz vermeyecek ve ben tek başıma oturacağım. Bana itibar etmeyecek ve kalbim kırılacak."

Bülbül, “İşte gerçek âşık,” dedi. “Şarkısını şakıdığım şeylerin ıstırabını çekiyor: Bana sevinç olan ona acı veriyor. Aşk şüphesiz harika bir şey. Zümrütlerden daha değerli, işlenmiş opallerden daha kıymetli. İnciler ve narlar onu satın alamaz, zaten pazarda satılık da değil. Ne tüccardan alınabilir ne de terazide tartılıp değer biçilebilir.”

Öğrenci, “Müzisyenler galeride oturacak ve yaylı çalgılarını çalacak, sevdiğim de arpın ve kemanın sesine dans edecek. O kadar hafif dans edecek ki, ayakları yere değmeyecek ve neşeli giysileriyle saraylılar etrafında pervane olacak. Fakat ona verecek kırmızı bir gülüm olmadığı için dans ettiği ben olmayacağım,” diyerek kendini çimenlere attı, yüzünü ellerine gömüp ağlamaya başladı.

Küçük yeşil bir Kertenkele kuyruğu havada koşarak Öğrenci’nin yanından geçerken, “Neden ağlıyor?” diye sordu.

Bir güneş huzmesinin peşinde pır pır uçan bir Kelebek, “Sahi, niçin?” diye ona katıldı.

Bir Papatya yumuşak bir sesle usulca, “Sahi, neden?” diye sordu komşusuna.

“Kırmızı bir gül için ağlıyor,” dedi Bülbül.

“Kırmızı bir gül için mi?” diye çığlık attılar. “Ne gülünç!” Hatta biraz alaycı olan küçük Kertenkele düpedüz kahkaha attı.

Fakat Öğrenci’nin kederindeki sırrı anlayan Bülbül meşe ağacında sessizce oturup Aşk’ın esrarını düşündü.

Sonra kahverengi kanatlarını açtı ve havaya ağdı. Koruluktan bir gölge gibi geçti ve bir gölge gibi bahçede süzüldü.

Çimenliğin ortasında harika bir gül ağacı vardı ve onu görünce oraya doğru uçu, bir sürgüne kondu.

“Bana kırmızı bir gül verirsen,” dedi, “sana en tatlı şarkımı okurum.”

Fakat Gül Ağacı başını salladı.

"Güllerim beyazdır," diye karşılık verdi. "Denizin köpüğü kadar beyaz, dağlardaki karlardan daha da beyaz. Fakat eski güneş saatinin oradaki kardeşime git, belki o istediğini verebilir."

Böylece Bülbül oradaki Gül Ağacı'na gitti.

"Bana kırmızı bir gül verirsen," diye feryat etti, "sana en tatlı şarkımı okurum."

Fakat Gül Ağacı başını salladı.

"Güllerim sarıdır," dedi. "Kehribar bir tahtta oturan deniz kızlarının saçları kadar sarı, tırpancının çayıra tırpanıyla gelmesinden önce açan nergisten daha da sarı. Ama Öğrenci'nin penceresi altında yetişen kardeşime gidersen belki sana istediğini verir."

Böylece Bülbül, Öğrenci'nin penceresi altında yetişen Gül Ağacı'na gitti.

"Bana kırmızı bir gül verirsen," diye feryat etti, "sana en tatlı şarkımı okurum."

Fakat Gül Ağacı başını salladı.

"Güllerim kırmızıdır," dedi, "güvercinin ayakları kadar kırmızı, okyanustaki mağarada dalga dalga salınan büyük mercan yelpazelerinden daha da kırmızı. Fakat kış damarlarımı dondurduğu, ayaz goncalarımı budadığı, fırtına dallarımı kırdığı için bu yıl hiç çiçek veremeyeceğim."

Bülbül, "Tüm istediğim bir kırmızı gül," diye feryat etti, "sadece bir kırmızı gül! Bulmamın hiç mi yolu yok?"

Gül Ağacı, "Bir yolu var," diye karşılık verdi. "Ama o kadar korkunç ki, sana söylemeye yüreğim el vermiyor."

Bülbül, "Sen yine de söyle," dedi, "korkmuyorum."

Gül Ağacı, "Kırmızı bir gül istiyorsan," dedi, "onu ay ışığında nağmelerden yapmalı ve kalbinin kanıyla boyamalısın. Bağrını bir dikene yaslayarak bana şarkı okumalısın. Gece boyu bana şarkı okumalısın; diken kalbini delmeli ve can suyun damarlarıma akıp benim olmalıdır."

Bülbül, “Kırmızı bir gül için ölmek ne büyük bir bedel!” dedi, “Hayat herkes için çok değerlidir. Yeşil ormanda oturup Güneş’i altın, Ay’ı inci arabasında seyretmek hoştur. Tatlıdır alıcın rayihası; tatlıdır vadide saklı çançiçekleri, tepeleri saran fundalar. Fakat Aşk, Hayat’tan daha güzeldir; ayrıca bir insan kalbinin yanında bir kuşun kalbi nedir?”

Kahverengi kanatlarını açtı ve havaya ağıdı. Koruluktan bir gölge gibi geçti ve bir gölge gibi bahçede süzüldü.

Genç Öğrenci çimenlikte hâlâ onu bıraktığı gibi yatıyordu ve güzel gözlerindeki yaşlar henüz kurumamıştı.

Bülbül, “Müjdeler olsun,” diye seslendi, “müjdeler olsun; kırmızı gülüne kavuşacaksın. Onu ay ışığında nağmelerden yapacağım ve kalbimin kanıyla boyayacağım. Karşılığında senden tek istediğim, gerçek bir âşık olman, çünkü Aşk, Felsefe’den hikmetlidir. Ayrıca Felsefe hem hikmetli hem de İktidar’dan daha kudretli olsa bile Aşk da kudretlidir. Alev rengidir kanatları ve gövdesi. Dudakları bal gibi tatlıdır, nefesi buhur gibidir.”

Öğrenci başını çimlerden kaldırıp dinledi, ama yalnızca kitaplarda yazılanları bildiğinden Bülbül’ün ona söylediklerini anlayamadı.

Fakat Meşe Ağacı anladı ve yuvasını kendi dallarına yapan küçük Bülbül’den çok hoşlandığı için üzüldü.

“Bana son bir şarkı oku,” diye fısıldadı. “Gidince kendimi çok yalnız hissedeceğim.”

Bülbül gümüş bir kaptan taşan su gibi sesiyle Meşe Ağacı’na şarkısını okudu.

Şarkı bitince Öğrenci kalktı ve cebinden bir defterle kurşunkalem çıkardı.

Koruluktan yürürken kendi kendine, “İnkâr edilemeyecek bir endamı var,” diye düşündü. “Ama ya duyguları? Korkarım yok. Hatta o da çoğu sanatkâr gibi; pür zarafet, ama sıfır samimiyet. Başkası için kendini feda

etmez. Akli fikri müzikte; ayrıca sanatçıların bencil olduğunu herkes bilir. Yine de sesini güzel kullandığı kabul edilmelidir. Fakat bunun tek başına bir anlam ifade etmemesi yazık; veya bir işe yaramaması.” Ardından odasına gidip samandan küçük döşegine uzanarak sevdiğini düşünmeye başladı, bir süre sonra da uykuya daldı.

Göklerde Ay parlayınca Bülbül, Gül Ağacı’na doğru uçuşt ve bağrını dikene yasladı. Gece boyu bağı oraya yaslı olarak şakıdı ve buz renkli billur Ay eğilip ona kulak verdi. Bülbül gece boyu şakıdı ve diken bağrına battıkça battı, can suyu ondan akıp gitti.

Önce bir oğlan ve kızın kalplerinde sevdanın doğuşunu anlatan bir şarkı okudu. Ve Gül Ağacı’nın en tepesindeki sürgünde nefis bir gül, şarkılar birbirini izledikçe yaprak yaprak çiçeklendi. Nehrin üstündeki bir sis kadar renksizdi başlangıçta... sabahın ayakları gibi renksiz ve şafağın kanatları gibi gümüş. Gümüş aynada bir gülün gölgesi gibi, havuzdaki bir gülün gölgesi gibi en tepedeki filizde çiçeklendi.

Fakat Gül Ağacı dikene daha çok yaslanması için Bülbül’e seslendi. “Yakına gel, küçük Bülbül,” dedi, “yoksa gül olmadan Gün doğacak.”

Böylece Bülbül, Gül’e daha çok yaklaştı ve bir adamla genç bir kızın ruhlarında tutkunun doğuşuna gelince şarkılarını daha da yüksek sesle şakımaya başladı.

Ve gülün yapraklarına, gelinin dudaklarını öpen bir damadın yüzündeki kızarıklık gibi, pembedin narin kıztartısı vurdu. Fakat diken henüz Bülbül’ün kalbine ulaşmadığından gülün kalbi beyazdı; ne de olsa bir gülün kalbini ancak Bülbül’ün kalbindeki kan kırmızıya boyayabilirdi.

Fakat Gül Ağacı dikene daha da yaklaşması için Bülbül’e seslendi. “Daha yakına gel, küçük Bülbül,” dedi, “yoksa gül olmadan Gün doğacak.”

Bunun üzerine Bülbül, G l'e daha çok yaklaştı ve diken kalbine değince şiddetli bir sancı vurdu içine. Buruktu, buruktu sancı ve Bülbül' n  oştuk a  oştu şakıması; çünkü ölüm'le tamamlanan Aşk'ın, mezarda  lmeyen Aşk'ın şarkısını okuyordu.

Ve muhteşem g l Doğu'nun göğü gibi kızardı. Kızardı ta yaprakların kuşağı ve kızardı bir yakut gibi çiçeğin kalbi.

Fakat Bülbül' n sesi giderek zayıfladı, k  k kanatları çırpınmaya başladı ve gözlerine bir perde indi. şakıması yitti ve boğazının sıkıldığını hisseder gibi oldu.

Derken, var gücüyle son bir ezgi okudu. Bembeyaz Ay o ezgiyi duydu ve şafağı unutarak gökyüzünde biraz daha oyalandı. Kırmızı gül o nağmeyi duydu ve cezbeyle baştan ayağa ürpererek sabahın ayazında ta yapraklarını açtı. Ekho¹ o nağmeyi tepelerdeki mor mağaralara taşıdı ve uyuyan çobanları rüyalarından uyandırdı. Nehirde arasından süzüldüğü kamışlar haberini denize ulaştırdı.

"Bak bak!" dedi G l Ağacı, "G l nihayet oldu." Fakat Bülbül kalbinde dikenle yüksek otların içinde cansız yatığından cevap vermedi.

Öğlen olunca  ğrenci penceresini açıp dışarı baktı.

"şuna bak, ne büyük bir talih!" diye bir çığlık attı. "Kıpkırmızı bir g l! Hayatım boyunca hiç böyle bir g l görmedim. O kadar güzel ki, eminim Latince de upuzun bir adı vardır." Ve eğilip çiçeği kopardı.

Sonra şapkasını taktı ve elinde g lle Profesör' n evine koştu.

Profesör' n kızı kapının önünde oturuyor, bir  ıkırıkta mavi ipek eğiriyordu; k  k köpeği de ayağının dibinde yatıyordu.

1. Yunan mitolojisinde bir dağ *nympha*'sı (su perisi) ya da Oreas. Tanrıça Hera tarafından cezalandırılarak konuşma yetisi elinden alınmıştı fakat başkalarının konuşmalarındaki son sözcükleri yineleyebiliyordu. ( .N.)

Öğrenci, "Sana kırmızı bir gül getirirsem benimle dans edeceğini söylemiştin," dedi. "İşte sana tüm dünyanın en kırmızı gülü. Bunu bu akşam kalbinin üstünde taşı; birlikte dans ederken sana benim seni ne kadar sevdiğimi söylesin."

Fakat kız yüzünü buruşturdu.

"Korkarım elbiseme pek uymayacak," dedi. "Hem Mabeyinci'nin yeğeni bana bazı gerçek mücevherler gönderdi; mücevherlerin çiçeklerden çok daha değerli olduğunu herkes bilir."

Öğrenci öfkeyle, "Yemin ederim, senin kadar nankörünü görmedim!" dedi ve gülü, sokağa fırlattı; gül oluğa düştü, üstünden de bir at arabası geçti.

Kız, "Nankör mü? Bak sana ne diyeceğim, sen de çok kabasın. Hem sen kim oluyorsun? Altı üstü bir Öğrenci. Mabeyinci'nin yeğeni gibi ayakkabılarında gümüş toka olduğunu bile sanmıyorum," dedi ve sandalyesinden kalkıp içeri girdi.

Öğrenci oradan uzaklaşırken, "Aşk ne aptalca bir şeymiş," dedi. "Hiçbir şeyi ispatlayamadığı için Mantık'ın yarısı kadar bile işe yaramıyor; bu da yetmezmiş gibi, insana hep imkânsız şeyleri anlatıyor ve doğru olmayan şeylere inandırıyor. Madem Aşk, faydanın her şey demek olduğu bu çağda hiçbir fayda etmiyor, ben de Felsefe'ye dönüp Metafizik çalışayım."

Böylece odasına dönüp büyük tozlu kitabını çıkardı ve okumaya başladı.

OSCAR WILDE, 1854'te İrlanda'nın Dublin kentinde doğdu. Dublin Üniversitesi ve Oxford'daki Magdalen College'da okuduktan sonra, 1878'de "Ravenna" adlı uzun şiiriyle Newdigate Ödülü'nü kazandı. 1881'de yayımladığı *Şiirler*, Dante, Gabriel Rossetti ve John Keats'e olan bağlılığını ortaya koyuyordu. 1884'te Constance Lloyd'la evlendi ve bu evlilikten iki çocuğu oldu. Bu dönemde yayımladığı *Mutlu Prens ve Diğer Masallar*, masal ve romantik alegori alanındaki ustalığını ortaya koyuyordu. Tek romanı *Dorian Gray'in Portresi*, olağanüstü yaratıcılığını kanıtlayan masal ve öykü kitapları *Lord Arthur Savile'in Suçu* ile *Narlı Bahçe* 1891'de yayımlandı. *Lady Windermere'in Yel pazesi* oyunu ertesi yıl, *Salomé* ise 1893'te basıldı. Aynı yıl sahnelenen *Önemsiz Bir Kadın*'ı son oyunları *İdeal Bir Koca* ve *Ciddi Olmanın Önemi Üzerine* izledi. *Reading Zindanı Baladı* 1898'de okuyucuyla buluştu. Wilde, beyin iltihabı sonucu 1900 yılında Paris'te öldü.

#yemeksepetibanabi #banabikıtap #banabiklasik

Kapak resmi: George Frederick Watts

canyayinlari.com | f | i | t | canyayinlari

öykü

ISBN 978-975-07-4402-0

9 789750 744020